

**Stichting
Pensioenfonds
van de KAS BANK**

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK
De Entree 500, 1101 EE Amsterdam
Website: www.pensioenfondskasbank.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel
onder nummer 41200423

**Verslag over het boekjaar lopende van
1-1-2020 tot en met 31-12-2020**

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Verslag van het Bestuur	
Kerncijfers	7
Organisatie pensioenfonds	9
Het pensioenfonds	15
Financiële positie van het pensioenfonds	17
Pensioenregeling 2020	18
Premiebeleid	19
Ontwikkeling deelnemersbestand	20
Toeslagbeleid en toeslagverlening	20
Communicatie	22
Beleggingen	24
Uitvoeringskosten	27
Governance	30
Uitbestedingsbeleid	35
Risicoparaagraaf	36
Impact COVID-19 / Corona virus	39
Vooruitblik 2021	40
Actuariële paraagraaf	41
Visitatiecommissie	
Verslag van de Visitatiecommissie	45
Reactie Bestuur op het verslag van de Visitatiecommissie	48
Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2020	49
Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan	54

Pagina**Jaarrekening**

Balans per 31 december	56
Staat van baten en lasten	58
Kasstroomoverzicht	60
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	61
Algemene grondslagen	61
Specifieke grondslagen	62
Bestemming van Saldo van baten en lasten	68
Gebeurtenissen na balansdatum	68
Toelichting op de balans per 31 december	69
Toelichting op de staat van baten en lasten	75
Risicoparaagraaf	80

Overige gegevens

Statutaire resultaatbestemming	92
Actuariële verklaring	92
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	94

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2020 (hierna: het verslagjaar) van de Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK (hierna: het pensioenfonds). Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam en is opgericht op 8 december 1953. De Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200423 en is een ondernemingspensioenfonds. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie. De laatste statutenwijziging was op 14 januari 2021.

Wij kijken terug op een bijzonder en veelbewogen jaar.

Vorig jaar tijdens het schrijven van dit voorwoord werd duidelijk dat het net uitgebroken Covid-19 virus wel eens grote impact op ons fonds kon hebben. In korte tijd daalde de beurs fors, veranderde de wereld en moesten wij thuiswerken. Het bestuur vergaderde alleen nog maar digitaal. Achteraf hebben we kunnen constateren dat het bestuur in deze crisissituatie goed heeft gehandeld en dat de schade voor het fonds beperkt is gebleven.

Een tweede impactvolle gebeurtenis was de fusie van KAS BANK N.V. met CACEIS S.A. In het najaar van 2020 is CACEIS 100% eigenaar geworden van KAS BANK en is de fusie gefinaliseerd. Hiermee heeft het fonds formeel een nieuwe sponsor, namelijk CACEIS BANK Netherlands Branch (hierna CBNB). Deze fusie heeft onder meer tot gevolg dat aan nieuwe medewerkers van de bank de bestaande IDC-regeling van CACEIS wordt aangeboden. Sinds 1 november 2020 sluiten geen nieuwe deelnemers meer aan bij het fonds.

De fusie, het aanbieden van de IDC-regeling aan nieuwe medewerkers en het voornemen van de bank om bestaande medewerkers ook de mogelijkheid te bieden over te stappen naar deze IDC regeling alsmede de steeds duidelijker contouren van de Wet toekomst pensioenen zijn voor het Bestuur aanleiding om de toekomst van het pensioenfonds actief te agenderen.

Financieel gezien was het jaar 2020 op beleggingsgebied een jaar van dalen en pieken met in maart 2020 een dekkingsgraad van 103,3% en in december 2020 een dekkingsgraad van 117,0%. De beleidsdekkingsgraad (het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden van de 12 maanden van 2020) daalde van 113,3% per eind december 2019 naar 110,0% per eind december 2020. Dit is met name het gevolg van de lage dekkingsgraden in de maanden maart tot en met juli.

Belangrijke zaken in 2020 voor het pensioenfonds waren:

- het pensioenfonds en impact van Covid-19;
- geen nieuwe deelnemers per 1 november 2020;
- het besluit om per 1 juli 2020 gedeeltelijk te indexeren;
- het risicobereidheidsonderzoek onder de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- de verdere beheersing van de uitvoeringskosten;
- het verder ontwikkelen van het integraal risicomanagement;
- de uitvoering van een ALM (Asset Liability Management) studie;
- het actualiseren van de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN);
- de voorbereiding in september 2020 van de statutenwijziging.

Dit verslag wordt uitgebracht in overeenstemming met de statuten van het pensioenfonds.

Het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Verslag van het Bestuur

Kerncijfers

	2020	2019	2018	2017	2016
Aantallen					
Actieve deelnemers	415	415	464	457	537
Gewezen deelnemers	1.196	1.176	1.112	1.115	1.125
Pensioengerechtigden	377	389	393	390	386
Totaal	1.988	1.980	1.969	1.962	2.048
Toeslagen					
Indexatie actieven	1,05% *)	1,72% **)	0,92% ***)	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	0,52% *)	0,89% **)	0,46% ***)	0,00%	0,00%
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	481.814	393.133	319.601	319.903	317.780
Beleggingsopbrengsten	57.584	58.983	-923	7.459	23.731
Beleggingsrendement	15,1%	18,4%	0,2%	2,4%	8,3%
Benchmark	13,1%	19,2%	0,5%	1,6%	9,1%
Reserves					
Algemene reserve	64.168	47.241	38.832	46.640	31.295
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	376.155	334.075	283.784	276.801	284.655
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.324	1.210	855	911	744
Totaal technische voorzieningen	377.479	335.285	284.639	277.712	285.399

*) Betreft de indexatie die per 1-7-2020 is toegekend over 2019.

***) Betreft de indexatie die per 1-7-2019 is toegekend over 2018.

****) Betreft de indexatie die per 1-7-2018 is toegekend over 2017.

	2020	2019	2018	2017	2016
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	7.454	6.209	6.587	7.316	9.720 ¹⁾
Pensioenuitkeringen	5.552	5.494	5.484	5.561	5.268
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	441.647	382.526	323.471	324.352	316.694
Pensioenverplichtingen	377.479	335.285	284.639	277.712	285.399
Aanwezige dekkingsgraad ²⁾	117,0%	114,1%	113,6%	116,8%	111,0%
Vereiste dekkingsgraad	114,8%	115,3%	114,4%	115,0%	114,7%
Beleidsdekkingsgraad (BDG) ³⁾	110,0%	113,0%	117,3%	115,0%	105,0%
Reële dekkingsgraad ⁴⁾	89,6%	90,2%	94,7%	92,4%	85,5%

1) 2016: inclusief € 1,1 miljoen incidentele bijdrage werkgever.

2) De aanwezige dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen ($441.647 / 377.479 \times 100\% = 117,0\%$).

3) De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

4) De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de zogenoemde 'indexatiedekkkingsgraad', de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds.

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

Het Bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit 6 personen. Daarvan zijn 3 bestuurders van werkgeverszijde en 3 van werknemerszijde waarvan 1 vertegenwoordiger ook namens de gepensioneerden.

In 2020 heeft er een bestuurswisseling plaatsgevonden. De heer G.J. Kremer heeft als werkgeversvertegenwoordiger in september 2020 mevrouw M.A.M. Jager-Smeets opgevolgd die in maart 2020 de bank heeft verlaten.

Bestuur:

<i>Werkgeversvertegenwoordigers</i>	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
P. (Pieter) van der Wal	voorzitter	Juli 2022	M	1961
L.H.E. (Pol) de Jaeger	secretaris	Mei 2021	M	1978
G.J. (Geert Jan) Kremer	lid	September 2026	M	1961
<i>Werknemersvertegenwoordigers</i>	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
O.F. (Otto) Hulst	lid	Mei 2023	M	1989
L.K.M. (Larissa) Gabriëlse	plv. secretaris	November 2022	V	1968
J. (Jan) Voskuilen (namens de gepensioneerden)	plv. voorzitter	November 2026	M	1954

Overzicht relevante nevenfuncties bestuursleden:

<i>Bestuurslid</i>	<i>nevenfunctie</i>
P. van der Wal	Managing Director IAD bij CBNB
L.H.E. de Jaeger	Associate Director bij CBNB
G.J. Kremer	Riskmanager bij MN Services
L.K.M. Gabriëlse	Sr. Sales Manager bij CBNB, Vice-voorzitter van Vrouwen in Institutioneel Pensioen
J. Voskuilen	Geen
O.F. Hulst	Head of Innovation, Product Development & Management, bij CBNB, Mentor werkgroep Pensioenlab, docent pensioen bij Loyens & Loeff en lid Redactieraad PBM

De bestuursleden zijn met ingang van 23 oktober 2020 ingeschreven in het UBO-register, onderdeel van het Handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Bestuurscommissies

Het Bestuur van het pensioenfonds wordt ondersteund door de volgende commissies:

- financiële commissie;
- beleggingscommissie;
- communicatiecommissie.

Het dagelijks Bestuur

Het dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter, Pieter van der Wal en de secretaris, Pol de Jaeger. In spoedeisende gevallen kan het dagelijks Bestuur met mandaat van de overige bestuursleden besluiten nemen.

Financiële commissie

De Financiële commissie bestaat uit de bestuursleden, Otto Hulst, voorzitter, Pieter van der Wal en Thijs Vlasman (medewerker van CBNB). Daarnaast zijn er twee toehoorders te weten Jan Voskuilen en Peter van der Knaap.

De Financiële commissie doet tijdens bestuursvergaderingen schriftelijk en/of mondeling verslag van haar activiteiten.

In 2020 heeft de Financiële commissie zich onder meer bezig gehouden met:

- de begroting en de kostendeekkende premie van 2020;
- het vaststellen van de parameters 2020;
- het verzorgen van de financiële informatieverschaffing van het pensioenfonds, in het bijzonder de jaarrekening en de staten ten behoeve van de toezichthouder, in overeenstemming met van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- de voorbereiding toeslagvoorziening per 1 juli 2020;
- het opvolgen van de aanbevelingen van de externe accountant, de externe (certificerend) actuaris en de visatiecommissie;
- het herverzekeringstraject overlijdens- en arbeidsongeschiktheid met ingang van januari 2020;
- risicomangement en risicobeheer;
- de beoordeling van ISAE 3402 en ISAE 3000 rapportages;
- de voorbereiding en indiening van het herstelplan.

Sleutelfunctiehouders

Door de invoering van de IORP II wetgeving dient het pensioenfonds te beschikken over een sleutelfunctie risicobeheer, actuariel en interne audit. Hiermee wordt de governance van het pensioenfonds versterkt. De sleutelfuncties vormen de 2e (risicobeheerfunctie en actuariële functie) en 3e lijn (interne auditfunctie) en zijn verantwoordelijk voor alles wat te maken heeft met het beperken van de risico's die het pensioenfonds loopt.

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer: P. (Peter) van der Knaap

Hij helpt het Bestuur bij het onderkennen en beheersen van de risico's die het pensioenfonds loopt, maar het Bestuur blijft hier altijd verantwoordelijk voor.

Sleutelfunctiehouder Actuarieel: R. (René) van der Meer van Milliman (certificerend actuaris van het pensioenfonds)

Hij toetst het proces dat moet leiden tot een juiste en volledige pensioenvoorziening gedurende het jaar.

Sleutelfunctiehouder Interne Audit: J. (Jan) Voskuilen

Hij evalueert of de interne controles en procedures goed werken en zorgt zo dat het pensioenfonds integer functioneert.

Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie bestaat uit twee bestuursleden, Geert Jan Kremer (voorzitter) en Pol de Jaeger en een externe adviseur van Towers Watson Netherlands B.V., de heer J. (Jeroen) Molenaar. Zij worden ondersteund door twee medewerkers van CBNB, S. (Sander) Rijpma en S. (Sander) van den Broeke. Daarnaast wordt de beleggingscommissie ondersteund door een fiduciair adviseur, Sprenkels & Verschuren.

De Beleggingscommissie doet tijdens de bestuursvergaderingen verslag van haar activiteiten en van de beweegredenen achter haar adviezen aan het Bestuur.

Het pensioenfonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingen in 2020 uitbesteed aan drie partijen. Dit wordt nader toegelicht op pagina 13 over uitbestede werkzaamheden.

CBNB voert de beleggings- en financiële administratie, waardoor de beleggingen onafhankelijk van de vermogensbeheerders worden geadmistreerd en gewaardeerd. CBNB rapporteert periodiek onder meer over eventuele afwijkingen van de beleggingen met het aan de vermogensbeheerders verstrekte mandaat (compliance monitoring), over verschillen tussen de performance volgens de beleggingsadministratie en de vermogensbeheerders (performance measurement) en over de gelopen risico's in de portefeuille (ex post risicoanalyse).

In 2020 heeft de Beleggingscommissie zich onder meer bezig gehouden met:

- het voeren van een beleggingsbeleid ten opzichte van de strategische benchmark;
- de search naar een nieuwe LDI manager;
- het monitoren van de (risico's in de) beleggingsportefeuille;
- het monitoren van de kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten en
- het monitoren van de externe vermogensbeheerders.

Communicatiecommissie

De Communicatiecommissie bestaat uit twee bestuursleden, Larissa Gabriëlse (voorzitter) en Otto Hulst. Zij worden ondersteund door drie medewerkers van CBNB, Yorick Tervoort, Bart Osinga en Lisa Wijnalda. De Communicatiecommissie doet tijdens de bestuursvergaderingen verslag van haar activiteiten. Zij legt voorgenomen communicatie ter accordering voor aan het Bestuur.

De Communicatiecommissie heeft als doel het communicatiebeleid voor te bereiden en sturing te geven aan de uitvoering hiervan. In het communicatiebeleidsplan staat het algemene communicatiebeleid beschreven en wordt aangegeven welke communicatiemiddelen hiervoor zullen worden ingezet. In dit plan wordt ook gewaarborgd dat het pensioenfonds alle wettelijke informatieverplichtingen nakomt. Naast het communicatiebeleidsplan wordt ieder jaar het communicatiejaarplan opgesteld.

De Communicatiecommissie heeft in het tweede kwartaal van 2020 het onderzoek naar de risicobereidheid van (gewezen) deelnemers en gepensioneerden en de houding ten aanzien van het thema 'duurzaamheid' bij het pensioenfonds georganiseerd. Het primaire doel was om inzicht te krijgen in de houding en voorkeuren van deelnemers met betrekking tot het nemen van beleggingsrisico's en het thema duurzaamheid/ mens en milieu. De resultaten zijn terug te lezen in de uitgebreide rapportage, die geplaatst is op de website van het fonds: www.pensioenfondskasbank.nl.

In augustus 2020 heeft het pensioenfonds al zijn actieve deelnemers met het Uniform Pensioenoverzicht geïnformeerd over hun per ultimo 2019 opgebouwde en op te bouwen pensioen. Daarnaast heeft elke Nederlander via de website www.mijnpensioenoverzicht.nl met zijn DigiD de mogelijkheid om een overzicht te krijgen van de door hem opgebouwde en nog op te bouwen pensioenaanspraken bij alle (inclusief vroegere) werkgevers. Om het pensioenbewustzijn bij de deelnemers te vergroten, is er in het najaar van 2020 tijdens de Pensioen3daagse aandacht gevraagd voor mijnpensioenoverzicht.nl.

De Communicatiecommissie heeft video animaties laten ontwikkelen van een aantal levensgebeurtenissen en de impact daarvan op het pensioen. Deze animaties zijn op de website: www.pensioenfondskasbank.nl terug te vinden.

Tijdens de virtuele jaarvergadering op 3 september 2020, georganiseerd door de Communicatiecommissie, heeft het Bestuur een toelichting gegeven op het jaar 2019 en de ontwikkelingen gedurende de eerste maanden van 2020. Ook zijn de deelnemers in deze vergadering in de gelegenheid gesteld om over de statutenwijziging te stemmen.

Middels PF-Updates (nieuwsbrief van het pensioenfonds) worden deelnemers geïnformeerd over lopende zaken, waaronder

- de voortgang van het pensioenfonds tijdens de Corona uitbraak;
- de financiële situatie van het pensioenfonds;
- het Environmental Social Governance (ESG)beleid;
- de ontwikkelingen op het gebied van voor pensioenfondsen relevante wet- en regelgeving en het toezicht op pensioenfondsen;
- het nieuwe pensioenstelsel;
- de toeslagverlening (indexatie) per 1 juli 2020;
- het onderzoek naar de risicobereidheid van de deelnemers.

Visitatiecommissie

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een Visitatiecommissie. De taken en bevoegdheden van dit orgaan, evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds, het reglement van de Visitatiecommissie en de ABTN.

Visitatiecommissie

	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
P. (Piet) Molenaar	2021	M	1962
L.E.M. (Lucie) Duynstee	2023	V	1962
M.J.M. (Mechteld) Hendriks	2024	V	1974

De Visitatiecommissie is samengesteld uit onafhankelijke deskundigen met bestuurlijke ervaring. De commissie bestaat uit drie leden, mevrouw L. Duynstee, voorzitter (bestuurder en toezichthouder bij diverse pensioenfondsen), de heer P. Molenaar (bestuurder en toezichthouder bij diverse pensioenfondsen) en mevrouw M.J.M. Hendriks (Raad van toezicht pensioenfonds DNB en eigenaar PUIK pensioenadvies).

De Visitatiecommissie is belast met het interne toezicht. Zij beoordeelt de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd, de beleids- en bestuursprocedures en de risico's op de lange termijn. De Visitatiecommissie rapporteert aan het Bestuur. Het Bestuur bespreekt de rapportage van de Visitatiecommissie met het Verantwoordingsorgaan.

Voor een samenvatting van het rapport van de Visitatiecommissie wordt verwezen naar pagina 45.

Verantwoordingsorgaan

Verantwoordingsorgaan:

	<i>functie</i>	<i>einde zittingsperiode</i>	<i>geslacht</i>	<i>geboortejaar</i>
<i>Actieven</i>				
J.T. (Jeannet) Bijker	voorzitter	2022	V	1973
A. (Arjan) Tol	lid	2023	M	1970
S. (Soroosh) Nassiri Nezhad	lid	2025	M	1985
B.C. (Barbara) Kampman	lid	2023	V	1965
<i>In-actieven</i>				
J.H. (Erik) Bobeldijk	lid	2025	M	1953
N. (Nico) van Leeuwen	lid	2022	M	1939

Het Bestuur heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan, evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze, zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan bestond in het verslagjaar uit zes personen.

Het Bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd.

Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag en de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder, indien van toepassing, de bevindingen van de Visitatiecommissie, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, evenals over de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan geïnformeerd over onder meer de ontwikkeling in de financiële positie van het pensioenfonds, over de wijze waarop het Bestuur invulling geeft aan de nieuwe verplichtingen van het FTK en over de visie van het Bestuur op de toekomst van het pensioenfonds.

Voor het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in 2020 wordt verwezen naar pagina 49.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging.

Vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingen in 2020 uitbesteed aan drie partijen, Nationale Nederlanden Investment Partners (hierna NNIP) rechtsopvolger van Delta Lloyd Asset Management N.V. (hierna DLAM), ASR Hypotheekfonds en ACTIAM. NNIP is verantwoordelijk voor het vermogensbeheer van de matching portefeuille (afdekken renterisico) en ACTIAM is verantwoordelijk voor het vermogensbeheer van de return portefeuille. CBNB (hierna CACEIS) verzorgt de afdekking van het valutarisico. Het pensioenfonds heeft met de vermogensbeheerders afspraken gemaakt over de inrichting van de portefeuille en aan welke benchmark de behaalde beleggingsresultaten worden getoetst.

Compliance officer

AethiQs BV is de externe deskundige op het gebied van compliance. De compliance officer van het fonds is mevrouw K. Jessurun.

Het pensioenfonds beschikt over een Compliance charter, een Gedragscode en een Compliance jaarplan. De leden van het Bestuur en de leden van de Visitatiecommissie hebben gedurende het jaar opgave gedaan van hun relevante nevenfuncties aan de compliance officer.

Ambtelijk secretaris

Mevrouw S.S.S. (Sharda) Nandelall

De ambtelijk secretaris ondersteunt het Bestuur bij het voorbereiden en de verslaglegging van alle vergaderingen van het Bestuur, de Beleggingscommissie, de Financiële commissie, de Communicatiecommissie en de vergaderingen van het Bestuur met het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie en alles wat daarmee samenhangt.

Bestuursadviseur

Het Bestuur wordt ondersteund door een bestuursadviseur, mevrouw D. (Daphny) Batstra van Sprenkels en Verschuren.

Advisering en certificering

In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door Mercer en de adviserende werkzaamheden op het gebied van beleggingen door Willis Towers Watson.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.. De actuariële certificering is belegd bij Milliman Pensioenen B.V.

Koepelorganisatie

Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

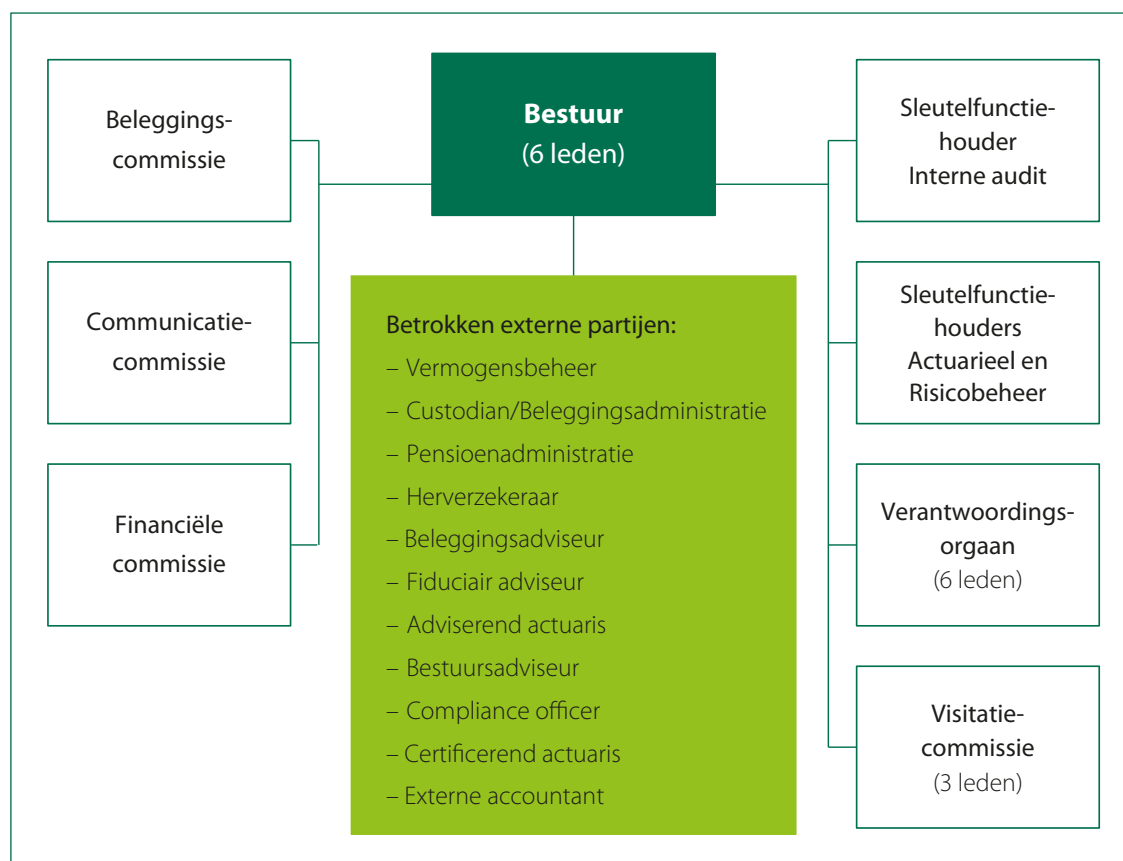
Het pensioenfonds

Statutaire doelstelling

Het fonds stelt zich ten doel het (binnen de perken van zijn middelen – zulks uitsluitend ter beoordeling van het Bestuur –) verstrekken of doen verstrekken van pensioenen en/of overige uitkeringen aan werknemers of gewezen werknemers van de aangesloten ondernemingen en aan hun nagelaten betrekkingen. De pensioenaanspraken worden gefinancierd met bijdragen van werkgever en werknemers. De pensioenregeling voorziet voor alle deelnemers in een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen.

Het Bestuur heeft de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, zoals bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet vastgesteld en vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn deze door het Bestuur als uitgangspunt genomen.

Organisatieschema

Missie, visie, kernwaarden en strategie

Missie

Het pensioenfonds wil een zo goed mogelijke invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomsten die de sponsor (CACEIS Bank Netherlands Branch) heeft afgesloten met haar (gewezen) werknemers. De uitvoering van de overeenkomst dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Visie

Ons fonds richt de uitvoering van de pensioenovereenkomst zo in, dat ook in de toekomst de opdracht van sociale partners gewaarborgd blijft. Voor draagvlak en vertrouwen is ons fonds mede afhankelijk van een (kosten-)efficiënte uitvoering van een eenvoudige en toekomstbestendige pensioenregeling. Bij het zo goed mogelijk invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst zijn er twee hoofdtaken van het pensioenfonds: pensioenbeheer en vermogensbeheer. Bij pensioenbeheer is een moderne en transparante relatie met onze belanghebbenden essentieel. Transparant betekent persoonlijk, begrijpelijk en eerlijk communiceren. Binnen het vermogensbeheer zijn duurzaamheid, risico en rendement onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Binnen de pensioensector nemen kostendruk en regelgeving toe. Ons fonds blijft daarom kijken naar de optimale schaalgrootte en eigen toekomstbestendigheid.

Kernwaarden

Beheerst, efficiënt en transparant.

Strategie

De belangrijkste pijlers voor de strategie van het pensioenfonds voor de komende jaren zijn:

1. Een (kosten)efficiënte en zorgvuldige uitvoering van de pensioenregeling;
2. Transparante en goede communicatie;
3. Draagvlak van het pensioenfonds behouden;
4. Robuuste governance met flexibiliteit en aanpassingsvermogen op toekomstige scenario's (waaronder samenwerking);
5. Vermogensbeheer waarbij risico, rendement en duurzaamheid in verhouding staan.

Financiële positie van het pensioenfonds

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. Ultimo 2020 bedroeg de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 110,0% (ultimo 2019: 113,0%).

Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

Ontwikkeling dekkingsgraad	Werkelijk
Dekkingsgraad per 31 december 2019	114,1%
Nieuwe aanspraken	0,4%
Uitkeringen	0,2%
Toeslagverlening	-0,8%
Wijziging rentetermijnstructuur	-14,9%
Beleggingsresultaat	17,7%
Overige oorzaken ¹⁾	0,3%
Dekkingsgraad per 31 december 2020	117,0%

Verskil dekkingsgraad op basis van UFR-curve en marktwaarde

Dekkingsgraad per 31 december 2020 op basis van marktwaarde	109,4%
Impact Ultimate Forward Rate	7,6%
Dekkingsgraad per 31 december 2020 op basis van DNB-curve	117,0%

Reële dekkingsgraad

Naast de beleidsdekkingsgraad is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan. Ultimo 2020 bedroeg de reële dekkingsgraad 89,6% (ultimo 2019: 90,2%). Ultimo 2020 bedroeg de marktwaardedekking 109,4% (ultimo 2019: 108,2%). Bij de marktwaarde dekkingsgraad wordt de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen berekend op basis van de markttrente (zonder UFR).

Vereist eigen vermogen

Eind 2020 bedroeg het Vereist Eigen Vermogen (VEV) 114,8% (2019: 115,3%). Het VEV geeft aan welk percentage van de totale pensioenverplichtingen aanwezig moet zijn. Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) bedroeg 104,1% (2019: 104,1%).

1) Het effect bij overige oorzaken wordt voornamelijk veroorzaakt door kruiseffecten van de post wijziging RTS met in dit geval het beleggingsresultaat en de omrekening van de overlevingstafel. Deze kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek.

Pensioenregeling 2020

De pensioenregeling van het pensioenfonds zag er op 31 december 2020 op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor werknemers geboren op of na 1 januari 1950

Pensioensysteem	Middelloon, CDC-regeling
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Opbouw% ouderdomspensioen	1,875%
Opbouw% partnerpensioen	70%
Maximum pensioengevend loon	110.111
Franchise	15.288
Maximum pensioengrondslag	94.823
Pensioenpremie	40,6% van pensioengrondslag

Voor de actuele pensioenreglementen wordt verwezen naar de website van het fonds: www.pensioenfondskasbank.nl.

Premiebeleid

Kostendekkende en ontvangen premie

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de pensioenpremie die het fonds ontvangt minstens gelijk moet zijn aan de kostendekkende premie zoals berekend conform de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), tenzij aan de voorwaarden ten aanzien van de hoogte van beleidsdekkingsgraad, indexatie en ongedaan making van kortingen is voldaan. Het fonds maakt geen gebruik van de mogelijkheid om de kostendekkende premie te dempen.

In de uitvoeringsovereenkomst en de ABTN is vastgelegd hoe de premie wordt berekend die CBNB aan het pensioenfonds verschuldigd is. De verschuldigde premie bestaat uit de kostendekkende premie zoals vermeld in de Pensioenwet en een structurele opslag van 5% van de som van de pensioengevende salarissom van de werknemers in dienst van CBNB.

Overzicht van de opbouw van de zuivere kostendekkende premie van het pensioenfonds:

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld (x € 1.000):

	2020	2019
Onvoorwaardelijke aanspraken	5.341	4.164
Opslag in stand houden vereist vermogen	817	600
Opslag voor uitvoeringskosten	146	301
	6.304	5.065

De feitelijke/verschuldigde premie is als volgt samengesteld (x € 1.000):

	2020	2019
Kostendekkende premie	6.304	5.065
Opslag 5% loonsom	1.150	1.144
	7.454	6.209

Ontwikkeling deelnemersbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2019	415	1.176	389	1.980
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	31	0	0	31
Ontslag met premievrije aanspraak	-28	28	0	0
Waardeoverdracht	0	-2	0	-2
Ingang pensioen	-2	-11	17 ¹⁾	4
Overlijden	0	0	-22	-22
Afkoop	0	-1	0	-1
Andere oorzaken	-1	6	-7	-2
Mutaties per saldo	0	20	-12	8
Stand per 31 december 2020	415 ²⁾	1.196	377	1.988

Specificatie pensioengerechtigden

	2020	2019
Ouderdompensioen	285	290
Partnerpensioen	90	93
Wezenpensioen	2	6
Totaal	377	389

De genoemde aantallen in de hiervoor opgenomen tabellen betreffen de aantallen op 'persoonsniveau', conform de opgave aan DNB.

Toeslagbeleid en toeslagverlening

In 2015 is in overleg met de sociale partners de risicobereidheid vastgesteld die het pensioenfonds met haar beleggingen wil hebben. De risicobereidheid bepaalt mede in welke mate het fonds mogelijkheden heeft om toeslag te verlenen en de mate waarin het fonds de kans loopt dat moet worden gekort op de pensioenopbouw en de pensioenuitkeringen.

Vastgesteld is dat het pensioenfonds een beperkt risico wil lopen, waardoor naar verwachting de kans op indexatie aanwezig is, maar de kans op (hoge) kortingen op de pensioenopbouw en de pensioenuitkeringen beperkt blijft. Het beleggingsbeleid is in overeenstemming met de mate van risicobereidheid.

1) Inclusief partner- en wezenpensioen.

2) Inclusief 22 arbeidsongeschikte deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

In 2020 heeft het Bestuur onder de deelnemers een enquête gehouden om vast te stellen of het gehanteerde beleggingsbeleid nog in overeenstemming is met de wensen van de deelnemers, of dat in overleg met de sociale partners het risicobeleid zou moeten worden aangepast.

De uitkomsten laten zien dat de risicobereidheid onder de deelnemers niet significant is gewijzigd. Van de deelnemers geeft 66% aan geen tot een matig risico acceptabel te vinden, 22% van de deelnemers geeft aan een wat hoger risico acceptabel te vinden en 12% geeft aan een aanzienlijk tot hoog risico te accepteren.

Op basis van de uitkomsten van de enquête heeft het Bestuur besloten dat nieuw overleg met de sociale partners over de risicobereidheid met de beleggingen vooralsnog niet nodig is.

Op basis van de risicobereidheid heeft het Bestuur geen toeslagambitie. Het Bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd met maximaal de consumenten prijs index (cpi). De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald uit de opbrengst van de beleggingen, waarbij de indexatieruimte zoveel mogelijk wordt gebruikt. De indexatieruimte volgt uit de DNB regels voor toekomstbestendig indexeren. Eventuele indexatie (max. cpi) vindt plaats in de verhouding 1:2 als de dekkingsgraad onder 125% ligt; waardoor inactieven en gepensioneerden 50% van de toeslag krijgen van de actieven. Als actieven bij een dekkingsgraad beneden 125% volledig geïndexeerd kunnen worden, dan wordt een eventueel resterende indexatieruimte gebruikt om de inactieven een hogere toeslag te verlenen. Bij een dekkingsgraad boven 125% is de indexatie voor alle deelnemers gelijk. Bij een dekkingsgraad boven 130% kan het Bestuur besluiten tot inhaal van in voorgaande jaren onvolledige indexatie (cpi). Een eventuele inhaal van onvolledige indexatie vindt plaats vanaf 2016. De hogere indexatie voor actieven is te verklaren doordat de sponsor voor de actieven jaarlijks een opslag op de premie betaalt om indexatie eerder mogelijk te maken. De gekozen verhouding (tot een dekkingsgraad van 125%) is gebaseerd op hiertoe uitgevoerde actuariële berekeningen.

Op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2019 heeft het Bestuur conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 juli 2020 te verhogen. Het indexatiepercentage voor actieven is 1,05% en voor inactieven 0,52%.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2019 bedroeg 113,0%.

De prijzen (afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen) stegen volgens het CBS in 2019 met 2,63%.

	Indexatie			Indexatie Achterstand jaar		Cumulatief	
	Cpi	Actieven	Inactieven	Actieven	Inactieven	Actieven	Inactieven
2016	0,30%	0,00%	0,00%	-0,30%	-0,30%	-0,31%	-0,31%
2017	1,40%	0,92%	0,46%	-0,48%	-0,94%	-0,49%	-0,96%
2018	1,72%	1,72%	0,89%	0,00%	-0,83%	0,00%	-0,83%
2019	2,63%	1,05%	0,52%	-1,58%	-2,11%	-1,58%	-2,11%
Totaal achterstand						-2,40%	-4,26%

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

In het communicatiebeleidsplan 2016-2020 wordt er aandacht besteed aan de organisatie van de communicatie.

- de verantwoordelijkheid; het Bestuur draagt zorg voor een adequaat communicatiebeleid. Dit beleid is erop gericht de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden op begrijpelijke wijze voor te lichten over de inhoud van hun pensioenregeling, de pensioenresultaten, het wel en wee van het fonds en de gevolgen hiervan voor hun pensioen. De nadruk ligt ook in 2020 op het vergroten van het pensioenbewustzijn bij alle deelnemers;
- de samenstelling van de communicatiecommissie; met de samenstelling van de communicatiecommissie streeft het pensioenfonds naar een goede afspiegeling van het deelnemersbestand. Bij de samenstelling van deze commissie is ook in 2020 rekening gehouden met de diversiteit binnen de commissies van het pensioenfonds;
- de taken; deze commissie zorgt voor de beleidsvoorbereiding ten aanzien van het communicatiebeleid. Het communicatie jaarplan wordt uitgevoerd en er wordt toezicht gehouden op derde partijen (AZL en Keylane) die bij de uitvoering betrokken zijn. De communicatiecommissie rapporteert de activiteiten aan het Bestuur en in de bestuursvergaderingen wordt er verslag uitgebracht. Eens per jaar wordt het jaarplan in het Bestuur besproken;
- de middelen; er wordt steeds meer gebruik gemaakt van digitale middelen en dit wordt op alle mogelijke manieren ook steeds benadrukt. Papieren post blijft, op nadrukkelijk verzoek van een deelnemer, evenwel mogelijk;
- de communicatiemomenten; met Keylane is afgesproken om 4 campagnes per jaar te organiseren. Daarnaast wordt er aanvullend gecommuniceerd bij gebeurtenissen in het werk- en privéleven van een deelnemer, die van invloed kunnen zijn op het pensioen van de deelnemer;
- het jaarplan; de Communicatiecommissie zorgt ervoor dat er bij aanvang van het boekjaar een jaarplan voor het komende jaar is vastgesteld. Dit jaarplan wordt altijd voor goedkeuring aan het Bestuur aangeboden.
- In het communicatiebeleidsplan 2016-2020 wordt er aandacht besteed aan de organisatie van de communicatie.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

Het pensioenfonds maakt voor de communicatie gebruik van haar website <https://www.pensioenfondskasbank.nl>. Zo verschijnen er per gebeurtenis berichten op de website voor alle doelgroepen en op KAS-Point (het intranet) voor alle actieve deelnemers. De nieuwsbrief van het pensioenfonds, de PF Update wordt ieder kwartaal digitaal en op verzoek per post verstuurd en er worden e-mails/alerts per gebeurtenis of per campagne verzonden. Verder worden er brieven verstuurd en wordt er via HR gecommuniceerd. In 2020 is de traditionele kennissessie die in het najaar wordt georganiseerd tijdens de jaarvergadering van de deelnemers in september gehouden.

De communicatiecommissie heeft in verband met Covid-19 dit jaar een virtuele jaarvergadering voor de deelnemers georganiseerd, die goed is ontvangen. De deelnemers konden tijdens deze vergadering vragen stellen aan het Bestuur en waren ook in de gelegenheid om hun stem uit te brengen voor een wijziging van de Statuten.

Uit de kwartaalrapportages van Keylane blijkt de effectiviteit van de communicatie (bezoek website etc.).

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker ingevoerd

Sinds 1 juli 2016 maakt de pensioenuitvoerder AZL gebruik van Pensioen 1-2-3 een digitaal communicatiemiddel. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. Deze laag vervangt de oude startbrief. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit fondsdocumenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 is op de website van het pensioenfonds te vinden: <https://www.pensioenfondskasbank.nl/medewerker/documenten/pensioen-1-2-3/>.

Ook is vanaf 1 juli 2016 voor deelnemers de Pensioenvergelijker beschikbaar. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft het pensioenfonds de Pensioenvergelijker al gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Deze is terug te vinden op de website van het pensioenfonds.

Deelnemersportaal

Via de website van het pensioenfonds is het sinds 2017 eenvoudig om snel in te zien wat de huidige stand is van het pensioen. Het is niet alleen heel belangrijk om te bepalen hoe de toekomst er financieel uit komt te zien, deelnemers kunnen ook hun gegevens aanpassen. Zo kan het privé-emailadres worden opgevoerd, zodat men altijd relevante informatie van het pensioenfonds via een e-mailalert kan ontvangen. Zo blijft men nuttige informatie ontvangen, ook wanneer men met pensioen is of niet meer bij de bank werkt.

Social Media

De communicatiecommissie is sinds 2020 ook actief op social media en heeft voor het pensioenfonds een pagina op LinkedIn aangemaakt. Zo worden er eenvoudig en snel berichten en relevante informatie zoals de hoogte van de actuele dekkinggraad ter informatie geplaatst. Er zijn op dit moment 99 volgers.

Beleggingen

Terugblik op 2020

In 2020 is de beleggingsagenda gedomineerd door Covid-19, het beheer van de LDI portefeuille en de ALM-studie.

Naar aanleiding van de ontstane crisissituatie door de ontwikkelingen op de financiële markten in maart 2020 heeft de beleggingscommissie tussentijdse overleggen gepleegd. Op advies van de beleggingscommissie heeft het Bestuur geen wijzigingen in het beleggingsbeleid aangebracht en is gebruik gemaakt van de ruimte in het herbalanceringsbeleid om af te wijken onder extreme omstandigheden. Er is bijgestuurd naar de onderkant van de bandbreedte om de onderweging van aandelen ongedaan te maken.

In 2020 heeft het fonds de selectieprocedure voor het beheer van de LDI portefeuille doorlopen. Na een zorgvuldige procedure is NNIP opnieuw als beheerder aangesteld. De implementatie is begin 2021 in samenwerking met NNIP uitgewerkt.

In het vierde kwartaal heeft het Bestuur een ALM-studie uitgevoerd. Hierbij zijn onder andere de verdeling matching en return, de mate van renteaftdekking en de strategische asset allocatie onderzocht. In de strategische allocatie zijn ook nieuwe beleggingscategorieën, zoals Emerging Market Debt, High Yield en Direct Lending onderzocht op hun toegevoegde waarde in de context van de ALM-studie. Op basis van de uitkomsten van de ALM-studie heeft het Bestuur besloten om geen wijzigingen aan te brengen in de verdeling matching en return of mate van renteaftdekking. De aantrekkelijkheid van Emerging Market Debt en Direct Lending zal door het fonds in 2021 verder worden onderzocht. Het risicobudget is op basis van de ALM-studie herijkt.

Strategisch beleggingsbeleid

De beleggingsportefeuille bestaat uit een matching portefeuille en een rendementsportefeuille.

De matchingportefeuille heeft het doel om het renterisico van de verplichtingen af te dekken. Deze portefeuille beslaat 49% van het belegd vermogen en bestaat uit een LDI portefeuille en een woninghypothekenfonds. De LDI-portefeuille is opgebouwd met staatsobligaties, staatsgerelateerde obligaties, renteswaps en hypotheke. De LDI portefeuille wordt beheerd door NNIP en het hypothekefonds door ASR Vermogensbeheer.

De rendementsportefeuille beslaat 51% van het vermogen en bestaat uit aandelen, bedrijfsobligaties en collateralized obligaties. Actiam belegt voor het pensioenfonds de aandelenportefeuille middels een mandaat. De aandelenportefeuille wordt actief belegd conform een impact gedreven ESG-strategie. NNIP beheert de bedrijfsobligaties en collateralized obligaties middels beleggingsfondsen. Beide fondsen worden actief beheerd.

De portefeuille ziet er op 31 december 2020 als volgt uit.

De portefeuille op 31 december 2020

Categorie	Feit	Norm	Min	Max	Benchmark
Matching	49,7%	49%	39%	59%	
• Staatsobligaties	40,8%	38,3%	27,4%	49,3%	Verplichtingenbenchmark
• Renteswaps		0,0%	-7,5%	7,5%	
• Hypotheken	8,9%	10,7%	8,2%	13,2%	
Return	50,3%	51%	41%	61%	
• Aandelen	32,9%	30,0%	27,0%	33,0%	MSCI World ACWI NTR
• Obligaties - Collateralized	5,8%	7,0%	3,5%	10,5%	iBoxx € Collateralized TR
• Obligaties - Corporate	11,9%	14,0%	3,5%	24,5%	Barclays Euro-Agg Corp TR
• Cash	-0,3%	0%			
Totaal	100%				

Risicoafdekking

In 2020 zijn er geen wijzigingen geweest in het beleid ten aanzien van het afdekken van financiële risico's. Het economische renterisico (op basis van de 6-maands Euribor swapcurve) werd voor 60% afgedekt. Het valutarisico op de USD werd voor 70% afgedekt en het risico op GBP en JPY was volledig afgedekt. Het risico op overige valuta werd niet afgedekt, omdat hier geen substantiële investeringen in zijn.

De risico's in de beleggingsportefeuille worden beheerd op basis van het vereist eigen vermogen, het risicobudget en bandbreedtes rondom de strategische gewichten. Het risicobudget is op basis van de ALM-studie herijkt. Daarnaast is beleid bepaald voor bepaalde risicofactoren, zoals renterisico, valutarisico, kredietrisico en tegenpartijrisico.

Meer informatie over de risicoafdekking is opgenomen in de paragraaf over risicomangement.

Resultaat

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in de toelichting op de balans. Het belegde vermogen ultimo 2020 bedraagt circa € 482 miljoen en het vermogen is met circa € 89 miljoen gestegen ten opzichte van de stand ultimo 2019 (€ 393 miljoen).

Het rendement op het vermogen bedraagt 15,1% over 2020. Zowel de matching portefeuille als de return portefeuille hebben een positief resultaat behaald met 15,7% en 14,4% respectievelijk. De valuta-afdekking heeft met 0,9%-punt positief bijgedragen aan het rendement.

Het rendement van de portefeuille was hoger dan het benchmarkrendement van 13,1% met een relatief rendement van 1,7%. Dit wordt verklaard door het uitstekende overrendement op aandelen van circa 11%. Uit de attributieanalyse van ACTIAM blijkt dit voornamelijk aan de strategie (aandelenselectie en ESG-integratie in het beleggingsproces) te kunnen worden geattribueerd. De matching portefeuille heeft een relatief rendement van -1,9% behaald. Dit komt grotendeels door een afwijkende verdeling van de matching portefeuille over de verschillende looptijden (curverisico). Hypotheken, bedrijfsobligaties en collateralized obligaties hebben binnen de verwachting gepresteerd.

De performancecijfers zijn gebaseerd op de rapportages van CACEIS.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Het fonds neemt maatschappelijk verantwoord beleggen mee in de vaststelling van het beleggingsbeleid. In 2019 heeft het Bestuur hiertoe een MVB-beleid opgesteld. Het MVB-beleid is financieel gemotiveerd. Het fonds heeft de overtuiging dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen.

Het fonds beoogt met het beleggingsbeleid geen ecologische of sociale kenmerken te promoten of een ecologische of sociale doestelling na te streven.

Het fonds heeft het vermogensbeheer van de beleggingsportefeuille uitbesteed. Vermogensbeheerders voeren doorgaans een eigen MVB-beleid. Hieronder wordt kort het MVB-beleid per beheerder samengevat.

ACTIAM hanteert de ACTIAM Fundamental Investment Principles. Dit is gebaseerd op internationale verdragen, conventies, best practices, zoals de United Nations Principles for Responsible Investing (UNPRI) en UN Global Compact Principles (UNGCP). Het beleid is beschikbaar op de website. ACTIAM rapporteert ook over dit beleid. De bijbehorende links zijn:

- https://www.actiam.com/495dc7/siteassets/4_verantwoord/documenten/nl/vb_engagements.pdf
- https://www.actiam.com/48f86a/siteassets/4_verantwoord/documenten/nl/actiam-kwartaalrapport-verantwoord-beleggen-vierde-kwartaal-2019.pdf#page15
- https://www.actiam.com/4a775d/siteassets/4_verantwoord/documenten/en/actiam-fundamental-investment-principles.pdf
- https://www.actiam.com/4a7bb8/siteassets/4_verantwoord/documenten/en/actiam_sustainable-investment-policy.pdf

ASR heeft de UNPRI onderschreven. Verder stelt ASR ESG -beleid centraal in de hypotheekoplossingen met verschillende mogelijkheden binnen het hypotheekaanbod zoals een energiebesparingsdepot.

NNIP heeft de UNPRI en UN Global Compact Principles (UNGCP) onderschreven. NNIP belegt niet in bedrijven die deze principes schenden. Het beleid verantwoordelijk beleggen is integraal onderdeel van het beleggingsproces van NNIP en van toepassing op alle beleggingscategorieën en alle fondsen onder beheer van NNIP.

Voor de vastrentende beleggingen die NNIP beheert voor het pensioenfonds betekent dit dat beleggingen in vastrentende waarden, uitgegeven door bedrijven die de UNGCP schenden, zijn uitgesloten.

Uitvoeringskosten

	2020 ¹⁾	2019 ¹⁾
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	€ 314.000	€ 482.000
Actieve en pensioengerechtigde deelnemers	792	804
Per (actieve en pensioengerechtigde) deelnemer	€ 396,46	€ 599,50
Vermogensbeheerkosten	€ 1.514.000	€ 1.376.000
Transactiekosten	€ 385.000	€ 318.000
Gemiddeld belegd vermogen	€ 409.249.638	€ 352.411.000
Vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,37%	0,39%
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,09%	0,09%

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

Kosten pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2020 gedaald ten opzichte van 2019. De werkgever heeft in 2020, naast advieskosten, ook een deel van de administratiekosten voor haar rekening genomen.

Voor een verdere specificatie wordt verwezen naar toelichting [15] in de 'Toelichting op de staat van baten en lasten'.

Kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- de eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie;
- de tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

¹⁾ Bedragen zijn inclusief BTW.

In onderstaande tabellen zijn de kosten (x € 1.000) voor 2019 en 2020 weergegeven:

	2020		
	Directe kosten	Indirecte kosten	Totale kosten
Beheerkosten			
Vastgoed	22	0	22
Aandelen	416	51	467
Vastrentende waarden	0	476	476
Overige	0	0	0
Totaal beheerkosten	438	527	965
Overige vermogensbeheerkosten			
Beleggingsadvies	125	0	125
Bewaarloon	33	0	33
Beleggingsadministratie	236	0	236
Overige beleggingskosten	51	104	155
Totaal overige vermogensbeheerkosten	445	104	549
Totaal kosten vermogensbeheer, exclusief transactiekosten	883	631	1.514
Transactiekosten			
Vastgoed	0	11	11
Aandelen	18	222	240
Vastrentende waarden	0	70	70
Overige	0	64	64
Totaal transactiekosten	18	367	385
Totaal kosten vermogensbeheer, inclusief transactiekosten	901	998	1.899

	2019		
	Directe kosten	Indirecte kosten	Totale kosten
Beheerkosten			
Vastgoed	23	0	23
Aandelen	308	0	308
Vastrentende waarden	0	457	457
Overige	0	0	0
Totaal beheerkosten	331	457	788
Overige vermogensbeheerkosten			
Beleggingsadvies	78	0	78
Bewaarloon	22	0	22
Beleggingsadministratie	233	0	233
Overige beleggingskosten	37	218	255
Totaal overige vermogensbeheerkosten	370	218	588
Totaal kosten vermogensbeheer, exclusief transactiekosten	701	675	1.376
Transactiekosten			
Vastgoed	0	19	19
Aandelen	0	221	221
Vastrentende waarden	0	58	58
Overige	124	-104	20
Totaal transactiekosten	124	194	318
Totaal kosten vermogensbeheer, inclusief transactiekosten	825	869	1.694

Governance

Bestuur

Het Bestuur heeft in 2020 dertien maal vergaderd (reguliere bestuursvergaderingen) en is naar aanleiding van de uitbraak van Covid-19 vier maal in crisisberaad bijeengekomen. Het Bestuur heeft drie keer met de Visitatiecommissie in het voorjaar van 2020 overlegd. Met het Verantwoordingsorgaan heeft het Bestuur vier keer vergaderd.

De belangrijkste onderwerpen die in 2020 in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- herijking de missie, visie en strategie en het strategisch kader;
- de financiële positie van het fonds;
- de impact overname KAS BANK N.V. door CACEIS S.A.;
- de toekomst van het fonds en actuele ontwikkelingen in de pensioensector;
- het actualiseren van het pensioenbeleid (waaronder de flexibiliseringsfactoren);
- de uitvraag risicobereidheid onder de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- het vaststellen van het beleggingsbeleid waaronder het ESG-beleid;
- het aanpassen van het governancebeleid op de implementatie van de sleutelfuncties;
- een verdere verdieping van het integraal risicomanagement, waaronder het opstellen van het beleid Eigenrisicobeoordeling;
- de actualisering van diverse beleidsdocumenten en reglementen;
- het communicatiebeleid;
- het herzien van uitbestedingsbeleid;
- het vaststellen van nieuwe statuten. Hierbij zijn de vergadering van deelnemers en het verantwoordingsorgaan gehoord;
- het uitvoeren van een ALM(Asset Liability Management) studie 2020;
- het actualiseren van de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) 2020;
- de voortgang herinrichting van de beleggingsportefeuille;
- het pensioenfonds in herstel en
- de nieuwe pensioenregeling van de werkgever en de impact voor het pensioenfonds.

Naast de reguliere vergaderonderwerpen heeft het Bestuur in de periode van medio maart tot en met eind april wekelijks vergaderd in de hoedanigheid van het crisisteam in verband met de ontwikkelingen door Covid-19. In deze bijeenkomsten is aan de hand van een risico analyse gekeken naar de ontwikkelingen van de beleggingsportefeuille, de continuïteit van de kritische processen bij de uitvoerder en de continuïteit van het Bestuur.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fonds/beleidsdocumenten vastgesteld c.q. gereviewd:

- Gedragscode
- Incidentenregeling
- Klachten en geschillen procedure
- Klokkenluidersregeling
- Screeningsbeleid
- Uitbestedingsbeleid
- Informatiebeveiligingsbeleid
- Reglement Bestuur
- Reglement Beleggingscommissie
- Reglement Communicatiecommissie
- Reglement Financiële commissie

En in het kader van IORP II:

- Internal auditbeleid
- Audit Charter
- IRM-beleid
- ERB-beleid
- RISK Charter
- Compliance charter

Statuten

De Statuten zijn bij notariële akte van 14 januari 2021 gewijzigd.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het Bestuur geactualiseerd. In december 2020 is de ABTN geactualiseerd en in lijn gebracht met de aanpassingen in het beleid. De belangrijkste wijzigingen in de ABTN betreffen de aanpassing van de governance op IORP II en de nieuwe statuten, wijziging van de missie, visie en strategie, het integraal risicomanagement en het beleggingsbeleid.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement 2016 dat in januari 2018 is aangepast, heeft in 2020 geen wijzigingen ondergaan.

Het meest actuele pensioenreglement en de meest actuele reglementen zijn beschikbaar op de website van pensioenfonds van de KAS BANK: <https://www.pensioenfondskasbank.nl/medewerker/documenten/statuten-en-reglementen/>.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst is in 2020 niet gewijzigd.

Geschiktheid en evaluatie

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in het Beleidsplan geschiktheid Bestuur pensioenfonds KAS BANK. Onderdeel van dit geschiktheids-plan is het rooster van aftreden van het Bestuur en het opleidingsplan en de registratie van de genoten opleidingen.

De bestuursleden hebben in 2020 diverse relevante seminars en themadagen van onder andere de Pensioenfederatie en DNB bijgewoond.

Beschrijving zelfevaluatie van het Bestuur: het Bestuur heeft in oktober 2020 een zelfevaluatie over het jaar 2019 uitgevoerd waarbij de leden een vragenlijst hebben ingevuld met betrekking tot het eigen functioneren en het functioneren van het Bestuur als geheel. Er zijn met betrekking tot het functioneren geen bijzonderheden. De bestuursleden zijn zich bewust van de toegevoegde waarde van permanente kennisontwikkeling.

Diversiteit

Het Bestuur heeft diversiteitsbeleid. Het Bestuur en de commissies streven naar diversiteit van de samenstelling van de leden. Het Bestuur bestaat in 2020 uit 5 mannen, waarvan 1 vertegenwoordiger van de gepensioneerden en 1 man onder de 40 jaar en 1 vrouw. Door het vertrek van mevrouw M.A.M. Jager-Smeets in maart 2020 zit er één vrouw in het Bestuur van het pensioenfonds. Het Verantwoordingsorgaan bestaat in 2020 uit twee vrouwen en vier mannen, waarvan twee leden onder de 40 jaar. Bij het wervingsbeleid van nieuwe leden wordt er rekening gehouden met de diversiteit van de samenstelling van de organen.

Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen

In 2019 heeft de Werkgroep AVG van de Pensioenfederatie na overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens ontwikkeld. Deze gedragslijn biedt pensioenfondsen een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven. De Algemene Ledenvergadering van de Pensioenfederatie heeft in juni 2019 de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen vastgesteld. Deze is na een 'gewenningsperiode' van zes maanden, per 1 januari 2020, in werking getreden.

Onderdeel van de gedragslijn is dat pensioenfondsen jaarlijks verklaren of zij zich hebben gehouden aan de gedragslijn.

Het fonds houdt zich aan de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens voor pensioenfondsen.

Beloningsbeleid

Pensioenfondsen moeten zorgvuldig omgaan met de beloningen aan hun leden van het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie. Het beloningsbeleid moet niet aanzetten tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. Dit is als uitgangspunt genomen bij het beloningsbeleid van het pensioenfonds. Daarnaast geldt ook dat het pensioenfonds samenwerkt of activiteiten uitbesteedt aan partijen, die ook een beloningsbeleid hebben dat in lijn ligt met het beleid van het pensioenfonds.

Het beloningsbeleid ziet op de bestuursleden, leden van het Verantwoordingsorgaan en de leden van de Visitatiecommissie. De leden van het Bestuur van het pensioenfonds ontvangen geen vergoeding, met uitzondering van de externe bestuurder(s). Deze ontvangen een vacatievergoeding van 18.000 euro per jaar (1.500 euro per maand) op basis van de statuten en richtlijnen van De Nederlandsche Bank (DNB).

De leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen evenals de bestuursleden geen vergoeding, met uitzondering van de vertegenwoordigers van gepensioneerden. Dit ligt in lijn met de gestelde tijdsbesteding, die gelieerd zijn aan bestuursleden.

De beloning van de leden van de Visitatiecommissie zal worden vastgesteld op het moment dat de scope van hun opdracht bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat het een vaste vergoeding betreft die in redelijke verhouding staat tot de gedragen verantwoordelijkheden, de aan deze functie gestelde eisen en het tijdsbeslag.

De opleidingskosten en reiskosten die bestuursleden maken worden vergoed door het pensioenfonds. Door een groeiende hoeveelheid wet- en regelgeving, is het relevant dat bestuursleden hun deskundigheid op peil houden. In het boekjaar 2020 hebben meerdere bestuursleden een opleiding gevolgd om hun kennis te vergroten. Opleidings- en reiskosten worden ook voor leden van het Verantwoordingsorgaan vergoed. Opleidingskosten van de Visitatiecommissie worden niet door het fonds vergoed.

Het fonds kent geen prestatiebeloning of andere variabele beloningselementen. In 2020 is niet afgeweken van het beloningsbeleid.

In het kader van een goed beloningsbeleid, wordt jaarlijks door het pensioenfonds met haar uitbestedingspartners gesproken over door hen gevoerd beloningsbeleid en gepast belonen. Het pensioenfonds maakt haar mening kenbaar bij deze partijen.

Betaalde vergoedingen Bestuur, Visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan (x € 1.000):

	2020	2019
Bestuursvergoedingen	22	21
Vergoedingen Visitatiecommissie	22	19
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	3	3
Totaal	47	43

Gedragcode / Compliance Officer

Het Bestuur bestuurt het pensioenfonds op een integere manier. Jaarlijks, per vergadering, en bij uittreding bevestigen de leden van het Bestuur dat zij integer hebben gehandeld. In het jaar 2020 is de gedragcode geëvalueerd en up to date gebracht.

AethiQs is de compliance officer. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragcode. Over 2020 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

Wet- en regelgeving

In 2020 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Code pensioenfonds

De Code pensioenfonds is bedoeld voor alle pensioenfonds met een statutaire zetel in Nederland. Het doel van de Code pensioenfonds is belanghebbenden het vertrouwen in pensioenfonds te herstellen. Bij verantwoording over de naleving van de Code pensioenfonds geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is.

In oktober 2018 is de Code pensioenfonds gewijzigd. De Code Pensioenfonds is gerubriceerd naar acht thema's: vertrouwd waarmaken, verantwoordelijkheid nemen, integer handelen, kwaliteit nastreven, zorgvuldig benoemen, gepast belonen, toezicht houden en inspraak waarborgen en transparantie bevorderen. Aan alle normen is voldaan.

De Code Pensioenfonds wordt periodiek beoordeeld door de Monitoringscommissie. De Monitoringscommissie heeft de aanbeveling gedaan om deelnemers van pensioenfonds op een overzichtelijke manier te informeren over alle normen. Het pensioenfonds voldoet aan alle normen, en in onderstaande tabel wordt de vindplaats weergegeven van acht normen.

Naleving Code Pensioenfondsen

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5 Het Bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het Bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het Bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	<p>Het Bestuur geeft in het hoofdstuk governance onder Bestuur een overzicht van de belangrijkste onderwerpen die in het Bestuur zijn besproken. Daar waar bij onderwerpen een expliciete belangenafweging noodzakelijk is, worden de overwegingen weergegeven.</p> <p>In de risicoparagraaf wordt nader ingegaan op de risicohouding op de lange en korte termijn en de beoordeling van de belangrijkste risico's.</p>
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	<p>Het Bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' over de samenstelling van fondsorganen en in het hoofdstuk Governance over de diversiteit en de geschiktheid van de leden.</p>
<p>Norm 33 In zowel het Bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het Bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het Bestuur te bevorderen.</p>	Ja	<p>In het hoofdstuk 'Governance' onder 'Diversiteit' rapporteert het Bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen en het diversiteitsbeleid.</p>
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	<p>De visitatiecommissie betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in haar verslag intern toezicht.</p>
<p>Norm 58 Het Bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	Ja	<p>In het hoofdstuk 'Pensioenfonds' beschrijft het Bestuur de missie, visie en strategische doelstellingen van het fonds.</p>
<p>Norm 62 Het Bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	Ja	<p>Voorbeeld: Het Bestuur licht in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.</p>

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 64 Het Bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het Bestuur.	Ja	Voorbeeld: In het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' rapporteert het Bestuur over de naleving van de Gedragscode en in het hoofdstuk 'Governance' over de evaluatie van het functioneren van het Bestuur.
Norm 65 Het Bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het Bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Voorbeeld: In het hoofdstuk 'Pensioenbeheer' wordt in de uitvoering van beleid gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2020 zijn geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Uitbestedingsbeleid

Het pensioenfonds heeft mede gezien haar beperkte omvang bedrijfsprocessen uitbesteed aan andere partijen. Aan uitbesteding zijn risico's verbonden. Het Bestuur van het pensioenfonds heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen.

Het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is in overeenstemming met de 'Beleidsregel Uitbesteding' van De Nederlandsche Bank.

In de uitvoering van haar kernactiviteiten, het administreren, beheren en uitbetalen van de pensioenen en het vermogensbeheer, staan zowel vertrouwelijkheid als maximale kwaliteit van de dienstverlening voorop. De belangen van (gewezen) deelnemers, uitkeringsgerechtigden en overige belanghebbenden mogen geen gevaar lopen doordat het pensioenfonds delen van haar werkzaamheden heeft uitbesteed aan derden. Het Bestuur besteedt veel aandacht aan het beoordelen van de wijze waarop de uitbestede processen worden uitgevoerd en houdt hierover nauw contact met de contractpartners.

Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van de continuïteit en de constante kwaliteit van de dienstverlening.

Het Bestuur van het pensioenfonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten of processen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het Bestuur doet dit door middel van:

- het monitoren van de uitvoerders via het laten uitvoeren van periodieke audits bij de uitvoerder of te laten rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevolen verbeteringen in de ISAE 3402-rapportage of een daarmee vergelijkbare verklaring;
- de maandelijks- en kwartaalrapportages van de uitvoerder, waarin naast de gebruikelijke informatie ook wordt gerapporteerd over klachten, incidenten en uitzonderingen;

- het actuarieel rapport van de certificerend actuaris;
- de rapportages van de accountant;
- het periodiek overleg en de evaluatie met de uitvoerder over de uitvoering van de dienstverlening.

Risicoparagraaf

Inrichting integraal risicomanagement

Risicomanagement is binnen Pensioenfonds van de KAS BANK een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering, en vormt de basis voor de besluitvorming en uitvoering op zowel strategisch als operationeel niveau. Het effectief beheersen van risico's draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van het fonds.

Het fonds hanteert voor de sturing op doelstellingen en daaraan gerelateerde risico's een integrale risicomanagement aanpak. Deze aanpak draagt bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering binnen het fonds. De inrichting van het integraal risicomanagement in het IRM-beleid vastgelegd.

Het integraal risicomanagement van het fonds is gebaseerd op een aantal uitgangspunten:

Uitgangspunt 1: Het Bestuur hanteert een integrale risicobenadering.

Uitgangspunt 2: Het Bestuur bevordert en borgt de risicocultuur binnen het pensioenfonds.

Uitgangspunt 3: Het Bestuur geeft extra aandacht aan de risicomanagementprocessen van de partijen waaraan activiteiten zijn uitbesteed.

Uitgangspunt 4: Een governance dat gebaseerd is op onafhankelijkheid is ondersteunend aan het Bestuur om de eindverantwoordelijkheid te kunnen nemen over risicomanagement.

Risicogovernance

Het risicomanagement is ingericht volgens het 'Three Lines of Defence' (3LoD) model. Het fonds vult de defensielinies als volgt in:

De eerste defensielinie wordt gevormd door het Bestuur en de bestuurscommissies. Het Bestuur is beleidsbepalend en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement. De bestuurscommissies hebben een uitvoerende en monitorende verantwoordelijkheid voor het risicobeheer.

De tweede defensielinie wordt gevormd door de sleutelfuncties Risicobeheer, de Compliance Officer en de Actuariële Functie. De sleutelfunctie risicobeheer heeft een toetsende, onderzoekende, en adviserende rol richting de bestuurscommissies en het Bestuur. De sleutelfunctiehouder rapporteert materiële bevindingen en aanbevelingen m.b.t. het risicomanagement aan het Bestuur. De compliance officer is verantwoordelijk voor het stimuleren van en toezien op naleving van geldende maatschappelijke normen en wettelijke en interne regels. Het fonds heeft de sleutelfunctie Actuariële Functie uitbesteed aan de certificerend actuaris. De sleutelfunctiehouder Actuariële Functie toetst het proces dat moet leiden tot een juiste en volledige pensioenvoorziening gedurende het jaar.

De derde defensielinie wordt gevormd door de sleutelfunctie Interne Audit. Het houderschap van de sleutelfunctie Interne Audit is belegd bij een bestuurslid. De vervuller is een externe deskundige. De derde defensielinie toetst of het risicomanagement in de eerste en de tweede lijn volgens het vastgestelde beleid van het fonds wordt uitgeoefend.

Risicomanagementstrategie en beleid

De missie, visie en de strategische doelstellingen van het Pensioenfonds van de KAS BANK enerzijds en de risicobereidheid van het Bestuur anderzijds zijn kaderstellend voor het managen van risico's.

Het Bestuur heeft op basis van de missie en visie van het fonds strategische doelstellingen vastgesteld op het terrein van financieel beleid en optimale dienstverlening. Daarnaast heeft het Bestuur de risicobereidheid vastgesteld. De risicobereidheid is de mate van risico die het fonds bereid is te nemen in het nastreven van zijn doelstellingen. De afweging tussen het beperken en bewust lopen van risico's is derhalve gebaseerd op de doelstellingen enerzijds, en de risicobereidheid van het Bestuur anderzijds.

Op het gebied van de optimale dienstverlening is de risicobereidheid overwegend risicomijdend. De risicobereidheid is nader vertaald naar beleidskaders in verschillende domeinen.

De risicohouding per domein betreft:

- Operationeel: ziet toe op uitvoering, uitbesteding & IT. De risicohouding hierbij is laag.
- Besturing: ziet toe op governance, cultuur, compliance & integriteit. De risicohouding hierbij is laag.
- Reputatie: ziet toe op draagvlak, communicatie, ESG & stakeholdermanagement. De risicohouding hierbij is laag.
- Financieel: ziet toe op de financiële doelstellingen & balansbeheer. De risicohouding hierbij is gebalanceerd.

De domeinen Operationeel, Besturing en Reputatie zijn richting gevend aan de besluitvoering en uitvoering. Deze lage risicobereidheid vertaalt zich in het nastreven van een foutloze en betrouwbare uitvoering en verantwoording daarover in verhouding tot de kosten die hiervoor gemaakt kunnen worden. Het fonds stelt hoge eisen aan de uitbestedingspartijen en ziet daarop toe. Het Bestuur is zich er echter ook van bewust dat als er gestreefd wordt naar een zeer lage risicohouding (totaal geen fouten), de kosten hiervan buitenproportioneel zijn voor de omvang van het fonds.

Bij het behalen van de financiële doelstellingen zoekt het Bestuur steeds naar optimale balans tussen (verwachte) rendementen, risico's, kosten en duurzaamheid. Deze risicobereidheid vertaalt zich naar een gebalanceerd strategisch beleggingsbeleid. Bij de totstandkoming van dit beleid kent het pensioenfonds zowel een korte- als langetermijnrisicohouding. In 2020 is deze risicohouding door middels van een digitale uitvraag getoetst bij de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds. Deze toets heeft de risicohouding bevestigd.

Kortetermijnrisicohouding

De kortetermijnrisicohouding wordt gemeten aan de hand van de vereiste dekkingsgraad met bijbehorende bandbreedtes. Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Het fonds heeft de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 111% en 119%.

Gedurende 2020 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen.

Langetermijnrisicohouding

De langetermijnrisicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waarnaar in de haalbaarheidstoets gekeken wordt, is het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het Bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende scenario's gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Het pensioenresultaat en ondergrenzen zijn door het Bestuur vastgesteld en vastgelegd in de ABTN vanuit de volgende drie situaties:

- de situatie dat het fonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- de situatie dat het fonds precies beschikt over de feitelijke dekkingsgraad;
- de situatie van een slechtweersscenario van de feitelijke dekkingsgraad.

Risicomanagement processen

De integrale risicomanagement processen zijn onderdeel van de strategische en operationele bedrijfsvoering van het fonds en passend bij de inrichting van de organisatie en de governance.

Deze risicomanagement processen worden continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat, die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Het fonds maakt onderscheid tussen strategische en operationele risico's. Strategische risico's betreffen de risico's die het realiseren van de strategische doelstellingen van het fonds in de weg kunnen staan. Operationele risico's kunnen het nakomen van de operationele doelstellingen van het fonds in de weg staan. Binnen de operationele risico's wordt onderscheid gemaakt tussen de financiële risico's en de niet-financiële risico's.

Financiële risico's	Definitie
Renterisico (S1)	Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch).
Marktrisico (S2, S4)	Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.
Valutarisico (S3)	Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.
Kredietrisico (S5)	Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.
Liquiditeitsrisico (S7)	Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/ of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.
Concentratierisico (S8)	Het risico dat kan ontstaan bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.
Operationeel risico (S9)	Het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.
Beleggingsrisico (S10)	De risico's die het fonds loopt binnen haar vastgoed- en aandelenportefeuille.

Niet-financiële risico's	Definitie
Besturing	ziet toe op risico's m.b.t. governance, cultuur, compliance, & integriteit.
Operationeel	ziet toe op risico's m.b.t. uitvoering, uitbesteding & IT.
Reputatie	ziet toe op risico's m.b.t. draagvlak, communicatie, ESG & stakeholdermanagement.

Voornaamste risico's en onzekerheden van het fonds

In de komende jaren zal er binnen het Bestuur onverminderd aandacht zijn voor (opkomende) trends en ontwikkelingen die zich afspelen in en om het pensioenlandschap. Deze (opkomende) trends en ontwikkelingen bieden weliswaar kansen, maar zullen zeker ook de nodige onzekerheden met zich meebrengen. Het fonds is voornemens om in het tweede kwartaal van 2021 een uitvoerige

eigenrisicobeoordeling (ERB) uit te voeren die onder meer inzichtelijk maakt welke trends en ontwikkelingen de strategische doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen. Naast de verplichte financiële risico's en klimaatrisico's, zal in de ERB in ieder geval ingegaan worden op de toekomstbestendigheid van het fonds.

Daarnaast ziet het Bestuur de nodige risico's met betrekking tot de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De afhankelijkheid van sociale partners hierin is groot. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel wordt in relatie met de toekomst van het fonds bekeken. De ERB zal ingaan op deze risico's.

In september 2020 heeft het Bestuur voor de laatste keer de risico analyse met betrekking tot Covid- 19 doorlopen en het proces geëvalueerd geconstateerd dat de benoemde acties zijn afgerond of in de reguliere actielijst zijn geborgd. Terugkijkend op het gehele proces zijn er enkele lessons learned, maar heeft het fonds geen ongebeerd risico gelopen.

Over de risico analyse wordt in het Bestuur gerapporteerd. Het Bestuur stelt de risico analyse op.

Impact COVID-19 / Corona virus

Zoals in het voorwoord reeds is aangegeven heeft het COVID-19 / Corona virus impact op het fonds. Het Bestuur volgt de ontwikkelingen rond het virus nauwlettend en heeft na de uitbraak diverse maatregelen getroffen om de continuïteit van de werkzaamheden van het fonds te borgen. Het Bestuur heeft een crisisteam ingericht dat in periode van maart tot en met mei vijf keer bijeen is gekomen om de ontwikkelingen te bespreken en daar waar nodig maatregelen te nemen. Bronnen van informatie zijn onder meer de publicaties hierover van de Overheid, adviezen van specialisten (zoals het RIVM), informatie vanuit de sponsor (CBNB) en samenwerkende partners.

Vanwege de expertise maakt het pensioenfonds zoveel mogelijk gebruik van het Business continuity plan van de sponsor. Dit plan voorziet in de continuïteit van de bereikbaarheid en de IT-voorzieningen van het fonds. Dit plan wordt als toereikend ervaren. Ook bij de uitbestedingspartijen is opgevraagd op welke wijze zij de continuïteit van de werkzaamheden kunnen waarborgen. De Uitbestedingspartijen hebben de noodzakelijke maatregelen getroffen om de continuïteit van de bedrijfsprocessen te waarborgen.

Daarnaast heeft het Bestuur een risk self assessment gemaakt met betrekking tot de pandemie. Aan de hand van de risicothema's kapitaalmanagement, besturing, operationeel /IT en Compliance is een inschatting gemaakt van de risico's en zijn, daar waar mogelijk, (extra) beheersmaatregelen geformuleerd. De financiële positie van het fonds heeft de continue aandacht van het Bestuur. Het Bestuur spant zich in voor het maximale wat mogelijk is; de situatie wordt zeer nauwkeurig gevolgd en voor zover maatregelen mogelijk zijn worden deze direct genomen. Vastgesteld is dat de speelruimte gering is gelet op de uitzonderlijke situatie. Binnen het Bestuur is het restrisico besproken. Er is geconstateerd dat er geen aanvullende mitigerende maatregelen nodig zijn. Wel heeft het Bestuur besloten om conform het strategisch beleggingsplan de portefeuille te herbalanceren.

Vanzelfsprekend maakt het sponsorisico eveneens onderdeel uit van deze risico analyse. Gegeven de aard van de werkzaamheden van de sponsor wordt het sponsorisico op zeer beperkt ingeschat.

De impact van COVID-19 blijft op dit moment onzeker waardoor deze op de lange termijn niet betrouwbaar kan worden ingeschat door het Bestuur. Het Bestuur is van mening dat de gevolgen van COVID-19 enig materieel negatief effect zal hebben op de financiële positie van het fonds, maar verwacht geen impact op de werkzaamheden van het fonds, zoals in 2020 is gebleken. Tevens worden er geen negatieve gevolgen voor de continuïteit van het fonds verwacht.

Vooruitblik 2021

Wij volgen de ontwikkelingen die zich afspelen in en om het pensioenlandschap, binnen de branche en binnen het fonds op de voet en bespreken deze op regelmatige basis tijdens bestuursvergaderingen. Deze ontwikkelingen kunnen kansen bieden, maar ook de nodige onzekerheden met zich meebrengen. Wij zien voor 2021 een aantal trends en onzekerheden voor het fonds.

Wet Toekomst Pensioenen

De aanstaande veranderingen in het pensioenstelsel brengen veel onzekerheden met zich. De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel wordt beschouwd als een zeer ingrijpend en complex proces, waarbij een groot beroep zal moeten worden gedaan op het verandervermogen van pensioenfondsen en hun uitvoerders. De consequenties van de keuzes naar aanleiding van het nieuwe stelsel hebben potentieel grote impact op de deelnemers en organisatie van het fonds. Er is nog veel niet duidelijk en er bestaan veel onafhankelijkheden, waarbij verschillende belanghebbenden zijn betrokken. Het Bestuur voorziet risico's op het gebied van communicatie, besturing en risico's die de financiële doelstellingen van het fonds raken.

De complexiteit van de nieuwe regeling en de verwachtingen die deelnemers en werkgevers mogelijk hebben zullen veel vragen van de communicatie door het fonds. Geen goede communicatie over de nieuwe regeling kan het draagvlak voor het nieuwe contract negatief beïnvloeden. Ook de effectiviteit van de besturing en besluitvorming kan onder druk komen te staan als gevolg van o.a. de complexiteit van de besluiten inzake de uit te voeren pensioenovereenkomst door veranderende rollen van de verschillende stakeholders.

Minister Koolmees heeft op 10 mei van dit jaar aangegeven dat de totstandkoming van de wet pensioenen met een jaar is doorgeschoven.

Toekomst eigen pensioenfonds

Sinds 1 november 2021 komen er geen nieuwe deelnemers bij. Door het daarnaast verder afnemen van het aantal medewerkers bij CBNB zullen er steeds minder actieve deelnemers zijn. Hierdoor wordt de invloed van de premie op het herstelvermogen van het fonds steeds geringer. In het licht van de Wet Toekomst Pensioenen en de juridische fusie van KAS BANK B.V. en CACEIS S.A. en de koers die CBNB kan gaan varen, is het voor het pensioenfonds van de KAS BANK wenselijk om zich te bezinnen op zijn eigen toekomst. In diverse strategiedagen zal het Bestuur zijn koers bepalen en een routekaart naar een eindconclusie ontwikkelen. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk wat de toekomst van het pensioenfonds is en staan alle opties nog open.

Andere zaken die in 2021 voor het fonds spelen zijn:

- beheersing van de kosten van de pensioenadministratie;
- een verdere implementatie van ESG in de beleggingen;
- IT- en cybersecurity.

Vanzelfsprekend blijft het Bestuur attent op ontwikkelingen en zal indien nodig hier binnen zijn mogelijkheden op gepaste wijze op reageren.

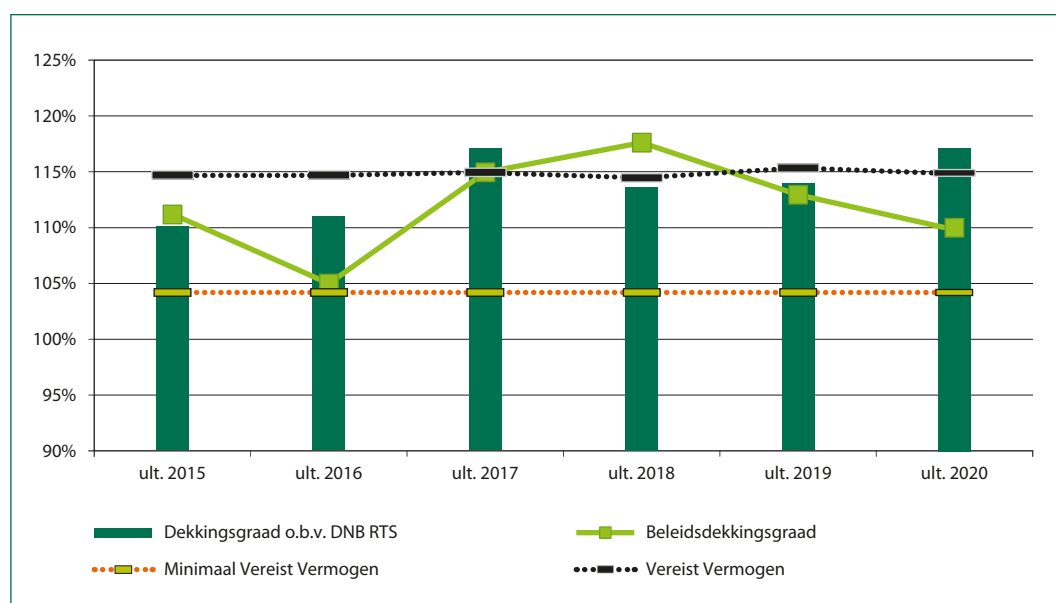
Alles overziend verwacht het Bestuur van het pensioenfonds dat ook 2021 een impactvol jaar zal worden.

Actuariële paragraaf

Financiële positie

De dekkingsgraad wordt gedefinieerd als de waarde van de beleggingen gedeeld door de totale technische voorzieningen (hierna: TV). Per 31 december 2020 bedroeg de dekkingsgraad op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (hierna: dekkingsgraad) 117,0%. De beleidsdekkingsgraad (twaalfmaands gemiddelde dekkingsgraad) bedroeg per 31 december 2020 110,0%.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van het verloop over de afgelopen jaren van de dekkingsgraden en het (Minimaal) Vereist Vermogen.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds steeg van 114,1% per 31 december 2019 naar 117,0% per 31 december 2020. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2020 110,0%. Getoetst aan de beleidsdekkingsgraad, was het op basis van het FTK gedefinieerde Minimaal Vereist Vermogen (104,1%) voor nominale pensioenaanspraken hiermee per 31 december 2020 aanwezig. Het Vereist Vermogen (114,8%) (ook wel 'vereiste dekkingsgraad') was per 31 december 2020 hiermee niet aanwezig.

Voor het oordeel over de vermogenspositie en de toereikendheid van de technische voorzieningen wordt verwezen naar het oordeel van de certificerend actuaaris in de actuariële verklaring.

Resultaat

Het resultaat van het pensioenfonds toonde in 2020 een positief saldo van € 16.927.000, volgend op een positief resultaat over 2019 van € 8.409.000. Het resultaat op beleggingen, inclusief wijziging rentetermijnstructuur (hierna: RTS), is doorgaans de meest significante (en volatiele) post in de bepaling van het jaarresultaat. In 2020 bedraagt dit beleggingsresultaat € 8.462.000. De winst op aandelen veroorzaakte een positief resultaat op beleggingen. Als gevolg van de gedaalde rente voor waardering van de technische voorzieningen steeg de waarde van de technische voorzieningen, wat het beleggingsresultaat negatief beïnvloedde.

De toeslagverlening van de aanspraken van de actieve deelnemers bedroeg per 1 juli 2020 1,05%. De toeslagverlening aan de inactieven bedroeg per 1 juli 2020 0,52%.

De daling van de technische voorzieningen door de toepassing van Prognosetafel AG2020 vormde de voornaamste winstbron in het boekjaar.

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten (x € 1.000) opgenomen:

	2020	2019
Actuariële analyse van het saldo		
Premies en koopsommen	1.967	1.743
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	8.462	8.607
Toeslagverlening	-2.191	-3.108
Sterfte	-718	335
Arbeidsongeschiktheid	240	86
Kosten	0	0
Mutaties / diversen	15	109
Wijziging actuariële grondslagen	9.152	637
Totaal saldo van baten en lasten	16.927	8.409

Resultaten financiële opzet

De feitelijk door de werkgever af te dragen premie (feitelijke premie) over 2020 was hoger dan de kostendekkende premie (inclusief solvabiliteitsopslag). De feitelijke premie is gebaseerd op het beleidskader van het fonds.

Technische voorzieningen

De totale technische voorzieningen (TV) zijn per 31 december als volgt vastgesteld (x € 1.000):

	2020	2019
Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds (exclusief excassokosten)	365.160	324.309
Voorziening excassokosten	10.995	9.766
Totale technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	376.155	334.075
Technische voorzieningen voor risico van de herverzekeraar	1.324	1.210
Totale technische voorzieningen (TV)	377.479	335.285

De TV per 31 december 2020 zijn gewaardeerd op basis van de RTS die door DNB per deze datum is gepubliceerd.

De TV zijn vastgesteld als contante waarde van de opgebouwde aanspraken. Voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers is de vaststelling gebaseerd op de in uitzicht gestelde pensioenaanspraken.

In de TV is tevens begrepen de TV voor toekomstige uitkeringen voor niet opgevraagde pensioenen, zijnde € 301.000. Het bedrag aan niet gedane uitkeringen in verband met niet opgevraagde pensioenen tot ultimo 2020 bedraagt € 180.000 waarvan € 168.000 betrekking heeft op één nabestaande die sinds 2009 onvindbaar is. Voor de niet gedane uitkeringen wordt een voorziening getroffen als er sprake is van een significante impact. Dit wordt jaarlijks gemonitord. Het Bestuur heeft beoordeeld dat er per 31 december 2020 geen sprake is van een significante impact.

Vastgesteld te Amsterdam, 17 juni 2021

Bestuur Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

Pieter van der Wal, voorzitter

Jan Voskuilen, vice-voorzitter

Pol de Jaeger, secretaris

Larissa Gabriëlse

Otto Hulst

Geert Jan Kremer

Visitatiecommissie

Verslag van de Visitatiecommissie

De wettelijke taakopdracht voor de visitatiecommissie is toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Daarnaast ziet de visitatiecommissie ten minste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur. De Code Pensioenfondsen vraagt het intern toezicht daarnaast zijn taak zo te vervullen dat het toezicht bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren en aan beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds.

De visitatiecommissie richt zich uitsluitend op de ten tijde van de visitatie bestaande organisatie, procedures, processen, besluitvorming en de wijze van totstandkoming van de huidige situatie, maar doet geen uitspraak over het verleden of een bepaalde periode, indien deze niet relevant zijn voor de huidige situatie. De visitatiecommissie betreft de Code Pensioenfondsen en de code van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioenfondsen (VITP-code) bij haar taak en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever en in het jaarverslag.

De visitatiecommissie bestond voor de visitatie over het jaar 2020 uit:

- Lucie Duynstee CPC, CPE (aangewezen als voorzitter)
- Piet Molenaar RBA, adviseur, bestuurder en toezichthouder pensioenfondsen
- Mechteld Hendriks, pensioenjurist en toezichthouder pensioenfondsen

Algemene conclusie en aanbevelingen

De visitatiecommissie heeft met genoegen geconstateerd dat ook in 2020 sprake is van een goed functionerend Bestuur met veel ervaring en professionaliteit dat goed inspeelt op alle ontwikkelingen.

Het Bestuur is in control en heeft ook dit jaar voortgang gemaakt met de steeds verdere professionalisering van het aansturen van het fonds en de beheersing van processen. Het beleid is verantwoord en de belangen van alle stakeholders worden op een evenwichtige wijze bij besluiten en de uitvoering daarvan betrokken.

Hieronder volgt een overzicht van de onderwerpen die wij op onze normen hebben getoetst, met een conclusie en belangrijkste aanbevelingen.

Governance

Het functioneren van de governance

De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat het bestuursmodel passend is en functioneert. Door de implementatie van de IORP II-wetgeving is er een versterking van de governance zichtbaar, dit kan verder worden uitgebouwd. Op deze wijze zal de implementatie van de IORP II-wetgeving, volgens de visitatiecommissie meer toegevoegde waarde opleveren voor het pensioenfonds.

Het functioneren van het Bestuur

Het Bestuur is betrokken, professioneel en in control van het beleid en het beheer van het pensioenfonds. Alle onderwerpen worden besproken in de maandelijkse vergaderingen en wanneer nodig worden er extra vergaderingen ingepland voor actuele

zaken en strategie. De visitatiecommissie constateert dat het Bestuur extra bestuursondersteuning heeft ingeschakeld en dat dit de professionalisering van het Bestuur ten goede komt. Het Bestuur en diverse commissies voeren zelfevaluaties uit. Het Bestuur heeft adequaat gehandeld gedurende de coronacrisis.

De bestuursvergaderingen en de vastlegging van de vergaderingen zijn goed georganiseerd. De besluitvorming en het besluitvormingsproces is echter niet altijd even goed te achterhalen. Dit zou verbeterd kunnen worden door in de voorleggers het besluitvormingsproces en de diverse stappen die zijn genomen op te nemen en in de notulen de belangrijkste argumenten voor en tegen kort samen te vatten.

Beleids- en verantwoordingscyclus

Het beleid op de verschillende deelgebieden is afgeleid uit de missie, visie en strategische doelstellingen. Door de missie, visie en strategie te herijken en aan te scherpen is er een goed fundament gelegd om het strategische kader verder uit te werken en vast te stellen. De herijkte missie, visie en strategie vormen een goede basis voor de diverse beleidsplannen van het fonds, zoals het integraal risicomanagementbeleid, de eigen risicobeoordeling en communicatiebeleid. Het fundament zou nog verder verbeterd kunnen worden met een document waarin is beschreven onder welke situaties het Bestuur van mening is dat de toekomstbestendigheid van het pensioenfonds in het gedrang is.

De werkgever heeft besloten dat alle nieuwe medewerkers per 1 november 2020 niet zullen deelnemen in de pensioenregeling die het fonds uitvoert. Hierdoor is de toekomstbestendigheid van het fonds hoog op de agenda van het Bestuur gekomen. De visitatiecommissie constateert dat het juiste gesprek hierover is en wordt gevoerd, maar dat dit niet altijd tot uitdrukking komt in de verslaglegging. De visitatiecommissie adviseert om op korte termijn expliciet af te wegen wat de risico's zijn om de besluitvorming omtrent de toekomst van het fonds naar een later moment te schuiven en de gevolgen van de diverse scenario's te kwantificeren.

Beheerste en integere bedrijfsvoering

Het Bestuur bewaakt de integere bedrijfsvoering van het fonds en handelt adequaat bij een crisis.

In 2020 is het uitbestedingsbeleid geactualiseerd en de partijen worden geëvalueerd en besproken in de bestuursvergaderingen.

Risicomanagement

De visitatiecommissie heeft met genoeg vastgesteld dat het risicomanagement binnen het fonds zich blijft door ontwikkelen.

De organisatorische organisatie van het risicomanagement is in ontwikkeling en nog niet helemaal gestructureerd en geformaliseerd. Door de rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer zichtbaarder en aantoonbaarder te vervullen en integraal risicomanagementbeleid te herijken kan er in 2021 een gestructureerde en geformaliseerde werkende opzet van de organisatie van het risicomanagement ontstaan.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is goed onderbouwd en passend bij de doelstelling en ambitie van het fonds.

In de eerste helft van 2020 werden financiële markten geraakt door de gevolgen van de Covid-pandemie. Aandelen gingen hard onderuit en rentes daalden verder. Het gevolg was een scherpe daling van de dekkingsgraad. Het Bestuur heeft hier adequaat op gereageerd door met hoge frequentie crisisberaad te houden waarin onder meer de financiële positie van het fonds werd gemonitord en besluiten inzake eventueel herbalanceren genomen.

In 2020 is door het fonds een onderzoek onder deelnemers uitgevoerd. In dit onderzoek is ook ESG als thema meegenomen. Het Bestuur concludeert dat de uitkomsten van het onderzoek geen aanleiding geven het huidige ESG-beleid nader aan te scherpen.

De ontwikkelingen op ESG-gebied gaan snel en daarom bevelen we aan om in 2021 het ESG-beleid te toetsen aan de wensen en eisen van de huidige tijd.

Er is in het najaar 2020 een uitgebreide ALM-studie door het fonds uitgevoerd. Op deze wijze zijn de diverse scenario's geanalyseerd en het strategisch beleggingsbeleid voor de komende jaren vastgesteld.

Het beheer van het vermogen is geheel uitbesteed aan externe partijen. Er is een duidelijk proces beschreven voor de inrichting van de selectie, monitoring en evaluatie van de uitbestedingspartijen. Dit proces blijkt in de praktijk goed te werken. Het Bestuur is daarmee in control op de uitbesteding van de vermogensbeheeractiviteiten.

Communicatie

Er is een adequaat communicatiebeleid. De visitatiecommissie signaleert dat de website grotendeels actueel is, er regelmatig nieuwsberichten worden geplaatst en er wordt handelingsperspectief gegeven aan de belanghebbenden. Wel stelt de visitatiecommissie vast dat niet alle fondsdocumenten op de website actueel zijn.

Evenwichtige belangenafweging

De visitatiecommissie heeft vastgesteld dat het Bestuur de belangen van de verschillende stakeholders goed heeft afgewogen.

Tenslotte

De visitatie over 2020 is in goede samenwerking en alle openheid met het Bestuur, het verantwoordingsorgaan en de bestuursondersteuning verlopen. De visitatiecommissie is daarvoor zeer erkentelijk. Het toont tevens dat het pensioenfonds een professionele organisatie is.

Reactie Bestuur op het verslag van de Visitatiecommissie

Het Bestuur dankt de Visitatie Commissie voor haar werkzaamheden en de gesprekken die het met de commissie mocht voeren.

Door de Coronacrisis zijn de besprekingen van het Bestuur met de visitatiecommissie via video gevoerd. De aanbevelingen wijzen het Bestuur op mogelijkheden tot verdere verbetering. Het Bestuur neemt de aanbevelingen over.

Wij danken in het bijzonder de heer Piet Molenaar die terugtreedt uit de Visitatie Commissie omdat de maximale zittingsperiode is verstreken. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn werkzaamheden, de gesprekken en de adviezen die wij mochten ontvangen; hiermee heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan de professionalisering van het pensioenfonds.

Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan over het jaar 2020

Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan (VO) maakt met dit verslag gebruik van haar bevoegdheid om een oordeel uit te spreken over het beleid van het Bestuur, de wijze waarop het beleid is uitgevoerd en de keuzes van het Bestuur betreffende de toekomst van het fonds.

Bij het oordeel vormen heeft het VO gekeken naar het handelen van het Bestuur, rekening houdend met de negen thema's uit de Code Pensioenfondsen.

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen
9. Toekomst

Het VO is positief over de uitvoering van het beleid door het Bestuur in 2020. Voordat we specifiek ingaan op alle thema's, vinden we het belangrijk om aandacht te geven aan de onderwerpen die afgelopen jaar belangrijk zijn geweest:

- Toekomst en nieuwe pensioenregeling aangeboden door CACEIS en impact op het fonds.
- Covid-19

Het VO komt op reguliere basis bij elkaar voor overleg, als VO, maar ook samen met het Bestuur van het pensioenfonds. Daarnaast heeft het VO jaarlijks een gesprek met de Visitatiecommissie. Alle vergaderingen hebben vanwege Covid-19 digitaal plaats gevonden.

Vertrouwen waarmaken

In de gezamenlijke vergaderingen heeft het Bestuur verslag gedaan over de uitvoering van het beleid en de gemaakte keuzes onderbouwd. Belangrijke onderwerpen zoals de update van de actuariële en bedrijfstechnische Nota, de jaarlijkse kostenbegroting, de vaststelling van de premie en de franchise zijn onderbouwd gecommuniceerd met het VO. Het VO zou graag zien dat de bestuurlijke samenvatting (voorlegger) van besluiten, voorstellen en afwegingen volledig en consequent wordt weergegeven zodat het VO alle afwegingen van het Bestuur kan volgen.

Het Bestuur heeft de communicatie met de werkgever en de ondernemingsraad (OR) over zowel de pensioenregeling als het voornemen om nieuwe personeelsleden de CACEIS IDC-regeling aan te bieden, gedeeld met het VO. Het VO moedigt het Bestuur aan om proactief, met inachtneming van een evenwichtige belangenafweging, alle mogelijke alternatieven voor de toekomst van het pensioenfonds uit te werken.

Op basis van alle overleggen en informatie heeft het VO een goed beeld gekregen van de wijze waarop het Bestuur haar taak heeft uitgevoerd en spreekt zij haar vertrouwen in het Bestuur uit.

Verantwoordelijkheid nemen

Het Bestuur heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling aanvaard. De aanvaarding heeft mede plaatsgevonden op basis van de haalbaarheidstoets. Het VO heeft ingestemd met de uitkomsten van de haalbaarheidstoets die is gebaseerd op de lange termijn risicohouding (bereidheid). De lange termijn risicohouding is in 2020 middels een vragenlijst opnieuw getoetst bij alle deelnemers van het pensioenfonds.

Het Bestuur beschikt over een financieel crisisplan om te allen tijde voorbereid te zijn als zich een crisissituatie zou voordoen die directe actie vereist. In verband met Covid-19 heeft het Bestuur eveneens maatregelen getroffen om in adequate besluitvorming te kunnen voorzien indien een of meerdere bestuursleden besmet zouden raken en tijdelijk haar bestuurstaken niet uit zou kunnen voeren. Op basis van overlegde documentatie vastgesteld dat een kostendekkende premie, conform afspraken, vastgelegd in de ABTN, in rekening is gebracht en door de sponsor betaald.

In 2020 heeft indexering van de pensioenen beperkt plaatsgevonden. De indexatie voor actieven bedroeg 1,05% en voor in-actieven 0,52%. Het indexeringsbeleid waaronder het al dan niet verschil maken in indexatie tussen actieven en in-actieven is gedocumenteerd. Op basis van de verstrekte documentatie is het VO van oordeel dat het Bestuur voldoende aandacht heeft voor de evenwichtige belangen bij de uitvoering van de regeling.

Integer handelen

Het Bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

Het VO heeft geconstateerd dat met de verschillende beleidsdocumenten, zoals de gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregeling het Bestuur een cultuur van integriteit en compliance bevordert. De actieve naleving door ondertekening van de jaarlijkse verklaring heeft in 2020 niet door alle betrokkenen plaats gevonden.

Afgelopen jaar zijn er aanstellingsbrieven opgesteld voor de bestuurders, zodat de aanstelling van de bestuurders formeel is vastgelegd. De bestuursleden in actieve dienst van CACEIS hebben van de werkgever schriftelijk toestemming gekregen voor de vereiste tijdsbesteding.

Naast de juiste inrichting van diverse functies binnen de organen van het fonds om belangenverstremelingen te voorkomen, zoals bijvoorbeeld de inrichting van de sleutelhouderfunctie, is ook het onderwerp belangenverstremeling regelmatig onderwerp van gesprek in het Bestuur en tussen het Bestuur en het VO.

Het VO heeft voorts geconstateerd dat tijdens het periodiek crisisoverleg van het Bestuur, ook is besproken of hetgeen op dit moment geregeld is rond besluitvorming binnen het Bestuur afdoende is bij uitval van meerdere bestuursleden. Geconcludeerd is dat het Bestuur in een situatie kan komen, waarbij de huidige afspraken niet voldoen. Er is voorgesteld om met een permanente schriftelijke machtiging te werken. Tevens wordt in deze crisisperiode ook de waarborging van de dienstverlening van de key suppliers, zoals de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders door het Bestuur gemonitord.

Het VO is van mening dat het Bestuur actief aandacht besteedt aan het voorkomen van belangenverstremeling en dat er sprake is van een goede cultuur op het gebied van integriteit en compliance.

Kwaliteit nastreven

Het Bestuur bestaat uit gekwalificeerde leden die allen een eigen expertise inbrengen op de verschillende aandachtsgebieden die nodig zijn voor het op deskundige wijze besturen van een pensioenfonds. Zowel het Bestuur als VO evalueren jaarlijks hun eigen functioneren. In verband met de beperkingen die het digitaal vergaderen heeft is in 2020 de evaluatie binnen het VO uitgebleven. Binnen het Bestuur (en binnen de commissies) heeft er in 2020 wel een evaluatie over het eigen functioneren plaatsgevonden.

Het VO volgt de ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstel middels (studie) bijeenkomsten, media, adviseurs etc. Ook het Bestuur van het pensioenfonds informeert u en ons regelmatig hierover via de PF-update en het nieuwsoverzicht op de site van het fonds. De contouren van het nieuwe pensioenstelsel zijn inmiddels door 'de polder' vastgelegd in een pensioenakkoord. Het wachten is nu op de uitgewerkte wet- en regelgeving hiervan.

In 2020 heeft het VO een opleiding gevolgd om het kennisniveau op peil te houden en aandacht te besteden aan de wijzigingen in de pensioensector. Om haar taak als toezichthouder goed uit te kunnen oefenen. De aandachtsgebiedenmatrix is in juni 2020 opnieuw ge-update, waarbij ieder aandachtsgebied uit de Code Pensioenfonds gedekt is.

Het VO oordeelt positief over het (kennis)niveau van het Bestuur.

Zorgvuldig benoemen

In 2020 zijn er als gevolg van ontstane vacatures en nieuwe wetgeving benoemingen geweest in de verschillende organen van het Pensioenfonds.

Monique Jager-Smeets heeft de bank per 1 maart 2020 verlaten en ook haar functie als bestuurslid neergelegd. Vanwege zijn achtergrond en voormalige functie bij de bank en grote ervaring op het gebied van beleggingen, is Geert-Jan Kremer voorgedragen als kandidaat door de werkgever als vertegenwoordiger van de inactieven. Na akkoord van DNB is Geert-Jan Kremer in de bijzondere bestuursvergadering van 3 september 2020 door het Bestuur benoemd tot bestuurder en voorzitter van de beleggingscommissie.

De benoemingen van Sleutelfunctiehouders Risicobeheerfunctie en Interne Auditfunctie zijn in 2020 geaccordeerd door DNB. Met deze benoemingen is de inrichting sleutelfunctiehouders conform de IORP II richtlijn afgerond.

Het VO is van mening dat het fonds zorgvuldig heeft gehandeld bij de benoemingen in 2020 voor de verschillende ontstane vacatures en heeft hiermee zorg gedragen voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.

Op 30 juli 2020 heeft het VO de wijzigingen in de statuten van de Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK ter advisering ontvangen. Op 3 september 2020 zijn de wijzigingen in de statuten ter goedkeuring van de vergadering van deelnemers voorgelegd.

De voorgestelde wijzigingen waren ingegeven door de juridische fusie van KAS BANK N.V. met CACEIS Bank S.A. Met de voorgestelde wijzigingen sluit het Bestuur tevens aan bij de geldende wet- en regelgeving. Met de voorgestelde aanpassingen werd onder andere de continuïteit van besluitvorming beter geborgd doordat vergaderingen zowel fysiek als digitaal plaats kunnen vinden, maar ook een vereenvoudigd zetelverdeling binnen het Bestuur werd mogelijk gemaakt. Tevens werd het recht van goedkeuring bij een statutenwijziging of ontbinding, zoals wettelijk bepaald, bij het VO belegd. Als gevolg daarvan heeft de algemene vergadering van deelnemers niet meer het recht van goedkeuring van de genoemde onderwerpen. De naam van de werkgever werd verder gewijzigd van KAS BANK N.V. naar CACEIS Bank Netherlands Branch en de status van KAS BANK N.V. werd gedefinieerd tot 1 oktober 2020.

Het VO heeft na een analyse van de voorgestelde wijzigingen van de statuten en de aanpassingen op verzoek van het VO, een positief advies uitgebracht. Na overleg tussen het Bestuur en het VO is het VO van mening dat met de wijzigingen in de statuten de continuïteit beter geborgd is.

Gepast belonen

Het beloningsbeleid wordt periodiek geëvalueerd en geactualiseerd. In 2020 is het bestaande Beloningsbeleid geactualiseerd met name op het gebied van de nieuw toegevoegde bepaling rond het Beloningsbeleid bij uitbesteding in het kader van de uitwerking van IORP II, waarin het fonds moet toezien op beheerst beloningsbeleid bij uitbestedingsrelaties. Het nieuwe beloningsbeleid is goedgekeurd door het VO.

Bestuurders of deelnemers van de verschillende commissies of het VO met een actief dienstverband binnen CACEIS ontvangen geen aparte beloning voor de werkzaamheden die zij voor het pensioenfonds uitvoeren. Bestuurders of deelnemers van de verschillende commissies of het VO die niet in actieve dienst zijn, krijgen een beloning conform het vastgelegde en goedgekeurde beloningsbeleid. Deze uitkering is in 2020 ongewijzigd t.o.v. voorgaande jaren. Het Bestuur hanteert geen prestatie gerelateerde beloningen.

De beloning van de leden van de Visitatiecommissie wordt vastgesteld op het moment dat de scope van hun opdracht bekend is. Uitgangspunt is een vaste vergoeding die in redelijke verhouding staat tot de gedragen verantwoordelijkheden, de aan deze functie gestelde eisen en het tijdsbeslag.

Toezicht houden en inspraak waarborgen

Conform § 2.4 Code Pensioenfondsen heeft het Bestuur verantwoording afgelegd over de beleidskeuzes en de mate van realisatie hiervan.

In het afgelopen jaar zijn er stappen gezet ter verbetering van de communicatie tussen het Bestuur en het VO. De communicatie en de relatie met het Bestuur is naar een hoger niveau getild en het VO waardeert de open communicatie van het Bestuur. Het Bestuur stelt fondsdocumenten consistent beschikbaar en de bestuursleden geven mondelinge toelichting bij de beleidsdocumenten.

In het overleg tussen de VC en het VO is besproken dat hoewel de kwaliteit en tijdigheid van de aanlevering van de vergaderstukken verbeterd is, de administratieve afhandeling van de vergaderingen met het Bestuur meer aandacht behoeft. Niet in alle gevallen zijn de notulen op tijd beschikbaar geweest. De gemaakte afspraken zouden explicieter vastgelegd kunnen worden. Ook het gebruik van besluiten- en actielijsten met deadlines en actiehouders inclusief monitoring zou het besturen van het pensioenfonds en het toezicht verbeteren.

Jaarlijks wordt overleg gevoerd met de Visitatiecommissie en dit overleg heeft bijgedragen aan het beeld dat het VO heeft ten aanzien van het functioneren van het Bestuur.

Op basis van het bovenstaande concludeert het VO dat het Bestuur toezicht en inspraak waarborgt, maar dat de kwaliteit en tijdigheid van de vergaderstukken aandacht behoeven.

Transparantie bevorderen

Het Bestuur streeft openheid na, legt verantwoording af over het gevoerde beleid en communiceert over de missie, visie en strategie.

Het VO heeft geconstateerd dat het Bestuur de verschillende middelen zoals het bestuursverslag, de ABTN, website van het pensioenfonds en de PF-updates gebruikt om aan haar informatieverplichting te voldoen en gebruikt deze middelen efficiënt om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid.

Als gevolg van de Covid-19 pandemie heeft het Bestuur met regelmaat crisisoverleg gevoerd om de impact van de pandemie op het pensioenfonds te bespreken en bij te sturen daar waar nodig. Zo is door de Belco aandacht besteed aan de beleggingen van het pensioenfonds en het Bestuur heeft het crisisplan uit 2012 onder de loep genomen, omdat er geen scenario voor een pandemie was.

Net als vorig jaar willen wij het Bestuur adviseren om meer aandacht te geven aan het tijdig en actief met haar stakeholders te communiceren via de digitale mogelijkheden van de website en optimaal gebruik te maken van de mailingen.

Toekomst

De toekomst van het pensioenfonds is een regelmatig terugkomend onderwerp op de agenda van het Bestuur, bij de vergaderingen met het VO en ook tijdens de strategiedag van het Bestuur.

De werkgever heeft besloten om nieuwe medewerkers een pensioenregeling aan te bieden via a.s.r. en niet meer via het pensioenfonds. Hierdoor is er geen instroom meer van nieuwe deelnemers voor het pensioenfonds en is het een gesloten fonds geworden. Daarnaast verdwijnen er arbeidsplaatsen als gevolg van de overname en door natuurlijk verloop, hierdoor zullen er in de toekomst veel minder actieve deelnemers in het pensioenfonds zijn dan tot op heden het geval was. In de ALM studie zijn de gevolgen van deze ontwikkelingen doorgerekend en zijn verdere ontwikkelingen betreffende bijvoorbeeld het nieuwe pensioenstelsel continue onderwerp van aandacht en gesprek van het Bestuur en het VO.

Het VO heeft het Bestuur ook aangegeven dat zij continue op de hoogte wil worden gehouden van alle ontwikkelingen en verwacht in 2021 verdere acties met betrekking tot de implementatie van de nieuwe Pensioenwet en uitgewerkte scenario's voor de toekomst van het pensioenfonds.

Door interne ontwikkelingen met betrekking tot de door de werkgever aangeboden pensioenregeling aan nieuwe werknemers, afname aantallen actieve deelnemers in het pensioenfonds en de gevolgen van de nieuwe pensioenwet, zijn concrete keuzes door het Bestuur doorgeschoven naar 2021.

Terugblik en verwachting

Het VO kijkt positief terug op het functioneren van het Bestuur en willen het Bestuur bedanken voor de goede samenwerking in 2020. We willen het Bestuur een compliment geven voor de goede organisatie van de digitale jaarvergadering. Helaas was de belangstelling van de deelnemers beperkt, wij hopen dat deze inspanning van het Bestuur in de toekomst meer aandacht van de deelnemers krijgt.

Gezien alle ontwikkelingen in de pensioensector en de nieuwe pensioenregeling van de sponsor verwachten wij dat de toekomst van het pensioenfonds en de regeling een prominentere plek op de agenda 2021 van het Bestuur zal krijgen.

Wij gaan ervan uit dat ook komend jaar de prettige samenwerking met het Bestuur gecontinueerd zal worden.

Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

Jeannet Bijker
Erik Bobeldijk
Barbara Kampman
Nico van Leeuwen
Soroosh Nassiri Nezaad
Arjan Tol

Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor de goede samenwerking en het vertrouwen dat zij in het Bestuur heeft. Mede door de deskundigheid van het Verantwoordingsorgaan is het VO een goede advies- en gesprekspartner voor het Bestuur. Door overname van KAS BANK N.V. door CACEIS SA en de wijzigingen die daaruit voortvloeien, moeten besluiten worden genomen over de toekomst van het pensioenfonds. Het Verantwoordingsorgaan is hierbij voor advies en besluitvorming een belangrijke gesprekspartner voor het Bestuur.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo van baten en lasten; in duizenden euro)

Activa	2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	2.828	7.475
Aandelen	139.676	108.239
Vastrentende waarden	296.290	251.486
Derivaten	43.077	26.117
	481.871	393.317
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	1.324	1.210
Vorderingen en overlopende activa [3]	204	149
Liquide middelen [4]	162	14.688
Totaal activa	483.561	409.364

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2020	2019
Stichtingskapitaal en reserves [5]	64.168	47.241
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	376.155	334.075
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	1.324	1.210
	377.479	335.285
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Derivaten	57	184
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	41.857	26.654
Totaal passiva	483.561	409.364

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2020	2019
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	4.787	3.242
Indirecte beleggingsopbrengsten	53.698	56.566
Directe kosten van vermogensbeheer	-901	-825
	57.584	58.983
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [10]	7.454	6.209
Saldo van overdrachten van rechten [11]	-51	-446
Pensioenuitkeringen [12]	-5.552	-5.494
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [13]		
Pensioenopbouw	-5.107	-3.885
Toeslagverlening	-2.192	-3.108
Rentetoevoeging	1.090	668
Onttrekkingen pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	5.735	5.684
Wijziging marktrente	-50.212	-51.044
Resultaat op kanssystemen	-718	335
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	55	510
Wijzigingen actuariële grondslagen	9.152	637
Overige wijzigingen	117	-88
	-42.080	-50.291
Herverzekering [14]	-113	-82
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-314	-482
Overige baten en lasten [16]	-1	12
Saldo van baten en lasten	16.927	8.409

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Bestemming van het saldo

Algemene reserve

	2020	2019
	16.927	8.409

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2020	2019
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	7.160	6.381
Uitkeringen uit herverzekering	121	114
Overgenomen pensioenverplichtingen	25	13
Overige	-1	0
	7.305	6.508
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-5.555	-5.494
Overgedragen pensioenverplichtingen	-76	-459
Premies herverzekering	-183	-225
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-293	-433
	-6.107	-6.611
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.646	3.148
Verkopen en aflossingen beleggingen	104.219	176.771
Cash collateral	15.300	23.207
	124.165	203.126
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-139.156	-201.522
Directe kosten van vermogensbeheer	-934	-695
	-140.090	-202.217
Mutatie liquide middelen	-14.727	806
Saldo liquide middelen 1 januari	14.688	13.882
Saldo liquide middelen 31 december	-39	14.688
Saldo liquide middelen 31 december	162	14.688
Schulden aan kredietinstellingen	-201 ¹⁾	0 ¹⁾
	-39	14.688

1) Opgenomen onder de kortlopende schulden.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna: het pensioenfonds) is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van CBNB.

Overeenstemmingverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW, met uitzondering van artikel 390 en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Algemene grondslagen

Continuïteit

Het Bestuur schat in dat het pensioenfonds de middelen heeft om het pensioenfonds in de nabije toekomst voort te zetten. Het Bestuur is niet op de hoogte van materiële onzekerheden die aanleiding zouden kunnen geven tot twijfel over de continuïteit van het pensioenfonds. De jaarrekening is daarom gebaseerd op de aanname dat het pensioenfonds haar activiteiten zal voortzetten.

Gehanteerde grondslagen bij de opstelling van de jaarcijfers

De grondslagen voor financiële verslaggeving zijn op alle in deze jaarrekening vermelde perioden voor het pensioenfonds consistent toegepast met uitzondering van de schattingswijziging zoals toegelicht op de volgende pagina. De jaarcijfers worden gepresenteerd in duizenden euro's, tenzij anders weergegeven. In tabellen opgenomen berekeningen zijn gebaseerd op niet-afgeronde bedragen; er kunnen zich daarom afrondingsverschillen voordoen. De euro fungeert als de functionele valuta van het pensioenfonds.

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs met uitzondering van de onderstaande activa en passiva:

- Toelichting 1, Beleggingen voor risico pensioenfonds;
- Toelichting 6 en 7, Technische voorzieningen.

Baten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten en lasten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In het bijzonder wordt informatie over belangrijke punten van schattingsonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de in de jaarrekening opgenomen bedragen gegeven in de volgende onderdelen van de toelichting:

- Toelichting 1, waardering van derivaten;
- Toelichting 6 en 7, waardering van de technische voorzieningen.

Schattingswijzigingen 2020

In 2020 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2020. Het fonds is in 2020 overgegaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 9.152 als gevolg van deze schattingswijziging. Bij de nieuwe sterftegrondslagen (AG2020 en ervaringssterfte) wordt nog geen rekening gehouden met de hogere sterftcijfers als gevolg van Covid-19 omdat de huidige sterftegrondslagen zijn gebaseerd op sterftcijfers tot en met 2019.

Het effect van deze schattingswijzigingen op de technische voorziening ad 9.152 is in 2020 als mutatie in het resultaat verwerkt. Door deze schattingswijzigingen is de feitelijke dekkingsgraad met 0,3% gestegen.

Schattingswijzigingen 2019

In 2019 is de fondsspecifieke ervaringssterfte aangepast, wat in 2019 leidde tot een vrijval uit de voorziening van 637.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten opgenomen onder Beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Specifieke grondslagen

Financiële instrumenten

Algemeen

De financiële instrumenten van het pensioenfonds bestaan uit de beleggingen voor risico pensioenfonds.

Een financieel instrument wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de

balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Waardering bij eerste opname

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Na eerste opname worden aandelen, vastrentende waarden en derivaten als volgt gewaardeerd:

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balans geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de Staat van baten en lasten verantwoord onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten) op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers inclusief overlopende interest. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de Staat van baten en lasten verantwoord onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (directe beleggingsopbrengsten). Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen, en inclusief overlopende interest of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen. De derivaten met een negatieve waarde zijn opgenomen op de passiva zijde van de balans.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de Staat van baten en lasten onder Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds (indirecte beleggingsopbrengsten).

Securities lending

Beleggingen die in het kader van een securities-lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Als onderpand ontvangen geldmiddelen worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingscategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien uit hoofde van een securities-lendingprogramma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit het securities-lendingprogramma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de betreffende transacties verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Het pensioenfonds heeft in 2020 geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorziening betreft de contante waarde van de nog te ontvangen termijnen van de herverzekeraar voor de arbeidsongeschiktheidsrente (i.v.m. premievrijstelling voor de huidige arbeidsongeschikten). De contante waarde is berekend op basis van de grondslagen voor waardering van de technische voorziening voor risico fonds. De te ontvangen uitkeringen worden verondersteld niet te wijzigen gedurende de uitkeringsperiode. Het pensioenfonds heeft haar overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf 1 januari 2019 verzekerd bij ElipsLife.

Het betreft hier het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Het herverzekeringscontract met Delta Lloyd is per 31 december 2018 beëindigd. Er is geen winstdeling van toepassing. Het kredietrisico op de herverzekeraar is gezien de geringe omvang niet opgenomen op de balans.

Overige activa, vorderingen en overlopende activa

Overige activa, vorderingen en overlopende activa worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rekenrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van onder meer de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Rekenrente: De rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank;
- Sterftekansen: ontleend aan door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2020, toegepast met ervaringssterfte (op basis van correctietabel gemiddelde van inkomensklassen 'Hoog-Midden' (Mercer Model 2019));
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw;
- Gehuwdheid: bij de vaststelling van de Voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van leeftijdsafhankelijke gehuwdheidskansen;
- De opslag voor dekking van excassokosten is 3,0% van de voorziening.

Mutaties in de voorziening pensioenverplichting als gevolg van onder meer toeslagen, uitkeringen, pensioenopbouw en wijziging marktrente worden verantwoord in de Staat van baten en lasten.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Per 1 juli 2020 is een toeslag verleend van 1,05% aan actieven. Voor slapers en pensioentrekkenden bedroeg de toeslag 0,52%.

Rentetoevoeging

De technische voorziening wordt vastgesteld op basis van een door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Onder deze post is de voor de technische voorziening benodigde interest opgenomen, waarbij van de éénjaarsrente van de rentetermijnstructuur is uitgegaan -0,324% (2019: -0,235).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde beleggingsopbrengsten;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de kosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft haar overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico vanaf 1 januari 2019 verzekerd bij ElipsLife. Het betreft hier het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Het herverzekeringscontract met Delta Lloyd is per 31 december 2018 beëindigd. Er is geen winstdeling van toepassing.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Bestemming van het saldo

Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het pensioenfonds en de sponsor Caceis en tussen het pensioenfonds en de bestuurders van het pensioenfonds.

Transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en Caceis met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- de wijze waarop de premie wordt vastgesteld;
- de wijze waarop en de termijnen waarin de premie moet worden voldaan;
- de procedures die van toepassing zijn bij het niet-nakomen van de verplichting tot premiebetaling van de sponsor;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening (indexatie) plaatsvindt; en
- uitgangspunten en procedures die van toepassing zijn ten aanzien van de besluitvorming over vermogensoverschotten en vermogenstekorten.

Er hebben zich gedurende het verslagjaar, net als in 2019, met uitzondering van vacatievergoeding (zie toelichting staat van baten en lasten) geen transacties voorgedaan tussen het pensioenfonds en bestuurders van het pensioenfonds.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Bestemming van Saldo van baten en lasten

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming. Het positieve saldo van baten en lasten van € 16.927 wordt ten gunst van de reserves gebracht.

Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van vanaf looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. Ondanks dat de nieuwe UFR-methode formeel gezien nog niet van kracht is per einde 2020, zijn de effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters opgenomen in de volgende tabel.

		DNB RTS 75% UFR / 25% nUFR (methodiek 2021)	DNB RTS 100% nUFR (vanaf 2024)
	Huidig		
Technische voorziening (risico fonds)	376.155	381.491	399.388
Dekkingsgraad (totaal fonds)	117,0%	115,3%	110,2%
Strategisch vereiste dekkingsgraad (totaal fonds)	114,8%	114,7%	114,7%

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand	Aankopen/		Gerealiseerde	Niet-	Stand
	ultimo	Verstrek-	Verkopen	koers-	gerealiseerde	ultimo
	2019	kingen	aflossingen	verschillen	verschillen	2020
Vastgoedbeleggingen	7.475	1.540	-4.699	-1.223	-265	2.828
Aandelen	108.239	62.982	-54.055	3.718	18.792	139.676
Vastrentende waarden	251.486	74.634	-43.471	1.504	12.137	296.290
Derivaten	25.933	0	-1.995	2.169	16.913	43.020
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	393.133	139.156	-104.220	6.168	47.577	481.814
Derivaten met een negatieve waarde (passiva zijde)	184					57
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	393.317					481.871

Verdeling beleggingen activa/passiva

	2020			2019		
	Activa	Passiva	Totaal	Activa	Passiva	Totaal
Vastgoedbeleggingen	2.828	0	2.828	7.475	0	7.475
Aandelen	139.676	0	139.676	108.239	0	108.239
Vastrentende waarden	296.290	0	296.290	251.486	0	251.486
Derivaten	43.077	-57	43.020	26.117	-184	25.933
Totaal beleggingen	481.871	-57	481.814	393.317	-184	393.133

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld aan de hand van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingmethode worden vastgesteld, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.

Niveau 4: Andere geschikte methoden.¹⁾

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand
					ultimo
					2020
Vastgoed	2828	0	0	0	2.828
Aandelen	139.676	0	0	0	139.676
Vastrentende waarden	231.572	0	0	64.718	296.290
Derivaten	0	0	43.020	0	43.020
Totaal belegd vermogen	374.076	0	43.020	64.718	481.814

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand
					ultimo
					2019
Vastgoed	7475	0	0	0	7.475
Aandelen	107.188	0	0	1.051	108.239
Vastrentende waarden	213.041	0	0	38.445	251.486
Derivaten	0	0	25.933	0	25.933
Totaal belegd vermogen	327.704	0	25.933	39.496	393.133

Categorie	Stand	liquide	ver-	Stand	Stand	
	ultimo			risico-	risico-	
					paragraaf	paragraaf
					2020	2019
Vastgoedbeleggingen	2.828	0	schuiving	2.828	7.475	
Aandelen	139.676	0	look	139.676	108.239	
Vastrentende waarden	296.290	0	through	287.950	249.302	
Overige	0	-201		8.171	16.904	
Totaal exclusief derivaten	438.794	-201		438.625	381.920	
Derivaten	43.020	0		42.988	25.809	
Totaal inclusief derivaten	481.814	-201	0	481.613	407.729	

1) Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Stand per 1 januari

Mutatie

Stand per 31 december

De post 'Herverzekeringsdeel technische voorzieningen' betreft de elders verzekerde aanspraken met een resterende looptijd van langer dan één jaar.

[3] Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen op verzekeringsmaatschappijen

Terugvorderbare dividendbelasting

Te vorderen dividend

Overige vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

[4] Liquide middelen

ING Bank N.V. ¹⁾

Liquide middelen beschikbaar voor beleggingen

Totaal liquide middelen ter vrije beschikking van het fonds

Liquide middelen uit hoofde van ontvangen collateral
(niet ter vrije beschikking van het fonds)

	2020	2019
	1.210	855
	114	355
	1.324	1.210
	5	45
	71	5
	117	88
	11	11
	204	149
	162	92
	0	14.596
	162	14.688
	0	0
	162	14.688

1) Met een kredietlimiet van 350.

Passiva**[5] Stichtingskapitaal en reserves**

Stand per 1 januari
Saldobestemming boekjaar

	2020	2019
	47.241	38.832
	16.927	8.409

Stand per 31 december**64.168** **47.241****Totaal eigen vermogen****64.168** **47.241**

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt

15.367 104,1% 13.651 104,1%

Het vereist eigen vermogen bedraagt

55.877 114,8% 51.452 115,3%

De beleidsdekkingsgraad is

110,0% 113,0%

De aanwezige dekkingsgraad is

117,0% 114,1%

De aanwezige dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen te delen door de pensioenverplichtingen.

De berekening is als volgt:

$$(64.168 + 377.479) / 377.479 = 117,0\%$$

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een reservetekort verkeert.

Het pensioenfonds heeft eind maart 2021 een herstelplan ingediend bij DNB waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Technische voorzieningen**[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds**

Stand per 1 januari
Mutatie boekjaar volgens Staat van baten en lasten

	334.075	283.784
	42.080	50.291

Stand per 31 december**376.155** **334.075**

	2020	2019
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	1.210	855
Invalideren/revalideren	190	351
Herverzekerde inkoop arbeidsongeschikten	-124	-93
Toeslagverlening	35	26
Rentetoevoeging	-4	-2
Wijziging marktrente	57	63
Overige wijzigingen	-40	10
Stand per 31 december	1.324	1.210
De post 'Herverzekeringsdeel technische voorzieningen' betreft de elders verzekerde aanspraken met een resterende looptijd van langer dan één jaar.		
Totaal technische voorzieningen	377.479	335.285
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd		
Actieve deelnemers ¹⁾	105.249	91.789
Gewezen deelnemers	174.613	148.683
Pensioengerechtigden	96.293	93.603
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.324	1.210
	377.479	335.285
[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Schulden aan kredietinstellingen	201	0
Verplichting uit hoofde van ontvangen collateral	41.172	25.872
Schulden aan aangesloten ondernemingen	112	405
Belastingen en sociale premies	122	127
Schulden uit hoofde van kosten vermogensbeheer	125	158
Schulden uit hoofde van kosten onafhankelijke accountant	58	56
Schulden uit hoofde van kosten actuaris	18	17
Schulden uit hoofde van overige kosten	49	19
	41.857	26.654
De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		

1) Inclusief arbeidsongeschikte deelnemers.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Het pensioenfonds heeft meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL te Heerlen inzake de uitvoering van het pensioenbeheer en met Caceis te Amsterdam inzake de uitvoering van de beleggingsadministratie.

De overeenkomst met AZL heeft een looptijd van 5 jaar (van 1-1-2015 tot 1-1-2020). Deze Overeenkomst zal vervolgens voor onbepaalde termijn worden verlengd, behoudens voorafgaande schriftelijke en aangetekende opzegging door AZL met inachtneming van een termijn van 12 kalendermaanden of door het Fonds met inachtneming van een termijn van 6 kalendermaanden. Ook gedurende de verlengingsperiode gelden genoemde termijnen en wijze van opzegging.

De overeenkomst met Caceis is aangegaan voor onbepaalde tijd.

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Betaalde vergoedingen Bestuur, Visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan

	2020	2019
Bestuursvergoedingen	-22	-21
Vergoedingen Visitatiecommissie	-22	-19
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	-3	-3
Totaal	-47	-43

Overige bezoldigingen

Gedurende het boekjaar 2020 waren geen overige bezoldigingen van toepassing.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2020 had het pensioenfonds geen personeelsleden in dienst.

	2020	2019
[9] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	210	193
Aandelen	1.864	770
Vastrentende waarden	1.301	1.089
Derivaten	1.376	1.223
Subtotaal	4.751	3.275
Banken	-3	-58
Opbrengst rebates	39	25
Totaal directe beleggingsopbrengsten	4.787	3.242
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
- Vastgoedbeleggingen	-1.223	373
- Aandelen	3.718	12.781
- Vastrentende waarden	1.504	371
- Derivaten	2.169	-2.689
	6.168	10.836

	2020	2019
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
– Vastgoedbeleggingen	-265	606
– Aandelen	18.792	12.038
– Vastrentende waarden	12.137	14.959
– Derivaten	16.913	18.141
– Valutaverschillen	-47	-14
	47.530	45.730
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	53.698	56.566
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen. De indirecte beleggingskosten bedroegen in totaal 998 (2019: 869).		
Directe kosten van vermogensbeheer		
Beheerkosten:		
– Vastgoed	-22	-23
– Aandelen	-416	-308
Transactiekosten:		
– Aandelen	-18	-106
– Overige beleggingen	0	-18
Bewaarloon	-33	-22
Beleggingsadministratie	-236	-233
Beleggingsadvies	-125	-78
Bankkosten e.d.	-51	-37
Totaal directe kosten vermogensbeheer	-901	-825
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De transactiekosten zijn deels gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen.		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	57.584	58.983
[10] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies aandeel werkgever	6.594	5.361
Periodieke premies aandeel werknemer	860	848
	7.454	6.209

	2020	2019
Kostendeekkende premie	6.304	5.065
Feitelijke premie	7.454	6.209
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Onvoorwaardelijke aanspraken	5.341	4.164
Opslag in stand houden vereist vermogen	817	600
Opslag voor uitvoeringskosten	146	301
	6.304	5.065
De feitelijke/verschuldigde premie is als volgt samengesteld:		
Kostendeekkende premie	6.304	5.065
Opslag 5% loonsom	1.150	1.144
	7.454	6.209
<i>Toelichting</i>		
De verschuldigde premie wordt vastgesteld op basis van de kostendeekkende premie. Bij de berekening van de kostendeekkende premie wordt de door DNB voorgeschreven RTS gebruikt. Naast de kostendeekkende premie is structureel een opslag verschuldigd van 5% van de som van de pensioengevende salarissom. De totale kostendeekkende premie over 2020 bedraagt 6.304 (2019: 5.065). Het fonds maakt geen gebruik van de mogelijkheid om de kostendeekkende premie te dempen.		
[11] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	25	13
Overgedragen pensioenverplichtingen	-76	-459
	-51	-446
[12] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdompensioen	-4.588	-4.480
Partnerpensioen	-942	-979
Wezenpensioen	-15	-20
Subtotaal	-5.545	-5.479
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-7	-15
Totaal pensioenuitkeringen	-5.552	-5.494

	2020	2019
[13] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-5.107	-3.885
Toeslagverlening	-2.192	-3.108
Rentetoevoeging	1.090	668
Onttrekkingen pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	5.735	5.684
Wijziging marktrente	-50.212	-51.044
Resultaat op kanssystemen	-718	335
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	55	510
Wijzigingen actuariële grondslagen	9.152	637
Overige wijzigingen	117	-88
	-42.080	-50.291
[14] Herverzekering		
Premies herverzekering	-234	-196
Uitkeringen uit herverzekering	121	114
	-113	-82
[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie		
– Regulier	-131	-256
– Overige incidentele kosten	-10	-40
Totaal administratie	-141	-296
Governance		
– Bestuurskosten (vergoedingen)	-22	-21
– Verantwoordingsorgaan (vergoedingen)	-3	-3
– Visitatiecommissie (vergoedingen)	-22	-19
– Opleidingskosten	-4	-42
Totaal governance	-51	-85
Controlekosten		
– Onafhankelijke accountant: controle van de jaarrekening ¹⁾	-57	-60
– Onafhankelijke accountant: andere controle diensten	0	0
– Actuaries: certificering	-23	-18
Totaal controlekosten	-80	-78

1) Deze kosten bestaan uit de controle van de jaarrekening en andere controle werkzaamheden (controle administratieve basisgegevens en controle DNB-verslagstaten)

	2020	2019
Advieskosten		
– Compliance	-10	0
Totaal advieskosten	-10	0
Overige kosten		
– Bijdrage DNB	-19	-19
– AFM	-2	-2
– Contributie Pensioenfederatie	-8	-8
– Overige kosten	-3	6
Totaal overige kosten	-32	-23
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-314	-482
<p>Naast bovenstaande kosten, neemt de werkgever uitvoeringskosten voor zijn rekening. Voor 2020 bedroeg dit in totaal ca 500 (dit is inclusief een deel van de administratiekosten).</p>		
[16] Overige baten en lasten	-1	12
Saldo van baten en lasten	16.927	8.409

	2020	2019
Actuariële analyse van het saldo		
Premies en koopsommen	1.967	1.743
Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	8.462	8.607
Toeslagverlening	-2.191	-3.108
Sterfte	-718	335
Arbeidsongeschiktheid	240	86
Kosten	0	0
Mutaties / diversen	15	109
Wijziging actuariële grondslagen	9.152	637
Totaal saldo van baten en lasten	16.927	8.409

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's toegelicht en gekwantificeerd

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2020 van 114,8% en 2019 van 115,3%.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	1.297	0,3	4.280	1,3
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	39.143	10,5	34.922	10,4
Valutarisico (S3)	8.775	2,3	9.005	2,7
Kredietrisico (S5)	19.345	5,1	17.133	5,1
Verzekeringstechnisch risico (S6)	12.957	3,4	11.508	3,4
Actief beheer risico (S10)	12.304	3,3	11.218	3,3
Diversificatie-en correlatie- effect ¹⁾	-37.944	-10,1	-36.614	-10,9
Totaal Vereist Eigen Vermogen	55.877	14,8	51.452	15,3
Aanwezige dekkingsgraad		117,0		114,1
Beleidsdekkingsgraad		110,0		113,0
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1		104,1
Vereiste dekkingsgraad		114,8		115,3

1) Het elimineren van risico's die niet gelijktijdig in de markt optreden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een reservetekort verkeert. Ultimo boekjaar 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 110,0%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2019 van 113,0%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 3,0%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de beleggingen. Door gebruik te maken van rentederivaten wordt de looptijd van de beleggingen verlengd.

Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 21,4 jaar (2019: 20,6 jaar).

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,2 jaar (2019: 21,9 jaar).

Voor de vaststelling van het renterisico bij het Vereist Eigen Vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Strategische verdeling 2020		
	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico pensioenfonds	5.447	
Impact op de rentegevoelige beleggingen	4.149	
Renterisico	1.298	0,3
Afdekkingspercentage		60%

De procentuele renteaftdekking is berekend op basis van de marktrente (exclusief UFR).

Het pensioenfonds kijkt bij afdekking van het renterisico naar de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen voor de swapcurve. Ten behoeve van het vaststellen van het renterisico in het vereist eigen vermogen wordt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De vastrentende waarden worden gewaardeerd op de swapcurve. Het (verplicht) hanteren van twee verschillende rentecurves kan gevolgen hebben voor de hoogte van de renteaftdekking; een effect op de ene rentecurve kan namelijk een ander effect op de andere rentecurve tot gevolg hebben. Bovenstaande renteaftdekking o.b.v. de berekening van het renterisico binnen het vereist eigen vermogen van 60% wijkt in 2019 niet af van de strategische renteaftdekking van 60%.

Derivaten

Het renterisico is onder andere afgedekt door middel van renteswaps.

De afdekking van het renterisico is vastgesteld op 60% met een bandbreedte van 55-65%. Eind 2020 was het renterisico van de verplichtingen voor 60% (2019: 60%) afgedekt met de portefeuille vastrentende waarden en met renteswaps. Op basis van de UFR is de hedge ratio 78%. Het pensioenfonds stuurt de rentehedge overigens op basis van de dagcurve en niet de UFR curve, omdat de dagcurve een beter beeld van de economische werkelijkheid geeft.

Rentederivaten per 31 december

Type contract	Onder- liggende contract- omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Rentederivaten per 31 december 2020	101.253	41.350	-26	41.324
Rentederivaten per 31 december 2019	103.670	25.739	-149	25.590

Het pensioenfonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Per 31 december 2020 zijn dit RBS Plc, Nomura en Rabobank voor rentederivaten en Caceis voor valutaderivaten. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden, zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. Onderpand wordt op dagbasis uitgewisseld voor de rente derivaten. Voor de valutatermijn affaires wordt geen onderpand uitgewisseld, vanwege de korte looptijd van de contracten en daardoor lagere exposure.

Het pensioenfonds heeft eind 2020 € 1,8 miljoen aan onderpand ontvangen in de vorm van (staats) obligaties en voor € 41,1 miljoen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Hoogte buffer

Op basis van de Vereist Eigen Vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het strategisch renterisico 1.297 (0,3%) ultimo 2020.

Aandelen- en vastgoed risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	124.846	87,6	95.716	82,7
Opkomende markten (Emerging markets)	17.658	12,4	19.998	17,3
	142.504	100,0	115.714	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor zowel het feitelijk als het strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het strategisch zakelijke waarden risico bedraagt 39.143 (10,5%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in andere valuta luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen ¹⁾ naar valuta vóór afdekking met derivaten</i>				
Amerikaanse dollar	78.178	16,4	50.311	12,3
Australische dollar	3.564	0,7	2.244	0,6
Canadese dollar	568	0,1	0	0,0
Britse pound sterling	3.741	0,8	7.912	1,9
Hongkongse dollar	2.613	0,5	0	0,0
Japanse yen	8.191	1,7	6.546	1,6
Zwitserse frank	3.548	0,7	1.947	0,5
Deense kroon	4.452	0,9	6.628	1,6
Noorse kroon	1.479	0,3	617	0,2
Zweedse kroon	682	0,1	1.200	0,3
Singaporese Dollar	1.740	0,4	2.759	0,7
Chileense peso	845	0,2	1.157	0,3
Chinese yuan	6.450	1,3	6.688	1,6
Indonesische roepie	0	0,0	3.440	0,8
Zuid-Koreaanse won	740	0,2	2.011	0,5
Thaise baht	0	0,0	1.051	0,3
Nieuwe Taiwanese dollar	3.970	0,8	1.365	0,3
Zuid-Afrikaanse rand	505	0,1	2.935	0,7
Overige	756	0,2	1.783	0,5
Niet Euro	122.022	25,4	100.594	24,7
Euro	357.927	74,6	306.916	75,3
Totaal beleggingen exclusief derivaten	479.949	100,0	407.510	100,0
Waarde derivaten	1.664		219	
Totaal beleggingen inclusief derivaten	481.613		407.729	

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen en (beleggings)schulden aan kredietinstellingen.

	2020		2019	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen¹⁾ naar valuta ná afdekking met derivaten</i>				
Amerikaanse dollar	28.799	6,0	14.515	3,5
Australische dollar	3.564	0,7	2.244	0,5
Canadese dollar	568	0,1	0	0,0
Britse pound sterling	90	0,0	612	0,2
Hongkongse dollar	2.613	0,5	0	0,0
Japanse yen	202	0,0	-47	0,0
Zwitserse frank	3.548	0,7	1.947	0,5
Deense kroon	4.452	0,9	6.628	1,6
Noorse kroon	1.479	0,3	617	0,2
Zweedse kroon	682	0,1	1.200	0,3
Singaporese Dollar	1.740	0,4	2.759	0,7
Chileense peso	845	0,2	1.157	0,3
Chinese yuan	6.450	1,3	6.688	1,7
Indonesische roepie	0	0,0	3.440	0,8
Zuid-Koreaanse won	740	0,2	2.011	0,5
Thaise baht	0	0,0	1.051	0,3
Nieuwe Taiwanese dollar	3.970	0,8	1.365	0,3
Zuid-Afrikaanse rand	505	0,1	2.935	0,7
Overige	756	0,2	1.783	0,4
Niet Euro	61.003	12,5	50.905	12,5
Euro	420.610	87,5	356.824	87,5
Totaal beleggingen inclusief derivaten	481.613	100,0	407.729	100,0

1) Inclusief liquide middelen beschikbaar voor beleggingen en (beleggings)schulden aan kredietinstellingen.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten.

Valutaderivaten per 31 december

Type contract	Onderliggende contract-omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Valutaderivaten per 31 december 2020	65.774	1.736	-72	1.664
Valutaderivaten per 31 december 2019	55.255	414	-195	219

Ten aanzien van het strategisch valutabeleid van het pensioenfonds geldt dat 70% van de exposure in US dollar (USD), Japanse Yen (JPY) en Britse pond (GBP) wordt afgedekt (bandbreedte afhankelijk van marktomstandigheden (70% - 100%). Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar 25% (2019: 27%) van de beleggingsportefeuille.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het strategisch valuta risico bedraagt 8.775 (2,3%).

Grondstoffenrisico

Bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en hoeft daarom geen buffers hiervoor aan te houden.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de vooraf afgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geassocieerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Rating vastrentende waarden:				
AAA	76.873	26,7	71.963	28,9
AA	63.833	22,2	72.601	29,0
A	36.643	12,7	26.183	10,5
BBB	40.112	13,9	37.048	14,9
(Lager dan) BBB	27.351	9,5	3.147	1,3
Geen rating ¹⁾	43.138	15,0	38.360	15,4
	287.950	100,0	249.302	100,0
Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:				
Resterende looptijd korter dan 1 jaar	49.283	17,1	5.764	2,3
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	41.992	14,6	51.659	20,7
Resterende looptijd tussen 5 en 10 jaar	57.323	19,9	62.569	25,1
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	139.352	48,4	129.310	51,9
	287.950	100,0	249.302	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het strategisch kredietrisico van 19.345 (5,1%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Het Pensioenfonds hanteert bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen de meest recente overlevingstafels (prognosetafel AG2020), met fondsspecifieke ervaringssterfte. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of tot verslechtering van de levensduur en dat dientengevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen. Bij de nieuwe sterftegrondslagen (AG2020 en ervaringssterfte) wordt nog geen rekening gehouden met de hogere sterftcijfers als gevolg van Covid-19 omdat de huidige sterftegrondslagen zijn gebaseerd op sterftcijfers tot en met 2019.

Hoogte buffer

Dit vertaalt zich in een buffer voor het strategisch verzekeringstechnisch risico van 12.957 (3,4%).

¹⁾ dit betreft voornamelijk hypotheeklen.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook 'grote posten' zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Vastgoedbeleggingen				
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per sector:</i>				
Winkels	2.828	100,0	7.475	100,0
Woningen	0	0,0	0	0,0
	2.828	100,0	7.475	100,0
<i>Verdeling Vastgoedbeleggingen per regio:</i>				
Noord-Amerika	2.828	100,0	5.034	67,3
Azië ex Japan	0	0,0	1.113	14,9
Pacific	0	0,0	1.328	17,8
	2.828	100,0	7.475	100,0
Aandelen				
<i>Verdeling Aandelen per regio:</i>				
Europa EU	36.296	26,0	36.220	33,4
Europa niet-EU	5.027	3,6	2.564	2,4
Noord-Amerika	68.094	48,7	39.939	36,9
Midden- en Zuid-Amerika	845	0,6	1.157	1,1
Azië ex Japan	14.657	10,5	14.565	13,5
Pacific	13.496	9,7	10.223	9,4
Overig	1.261	0,9	3.571	3,3
	139.676	100,0	108.239	100,0

	2020		2019	
	€	%	€	%
Verdeling Aandelen per sector:				
Financiële dienstverlening	12.801	9,2	12.900	11,9
Technologie	33.242	23,8	20.210	18,7
Industrie	19.323	13,8	20.681	19,1
Defensieve consumptiegoederen	9.384	6,7	7.134	6,6
Cyclische consumptiegoederen	15.458	11,1	9.848	9,1
Gezondheidszorg	24.155	17,3	18.233	16,7
Nutsbedrijven	18.799	13,5	10.562	9,8
Communicatie diensten	755	0,5	3.314	3,1
Basismaterialen	4.840	3,5	4.187	3,9
Overig	919	0,6	1.170	1,1
	139.676	100,0	108.239	100,0
<i>Grote posten: Aandelen beleggingsfondsen groter dan 2% van het balanstotaal:</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>

	2020		2019	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Verdeling vastrentende waarden per regio:				
Europa EU	251.934	87,5	219.743	88,1
Europa niet-EU	4.314	1,5	4.248	1,7
Noord-Amerika	14.084	4,9	12.807	5,1
Midden- en Zuid-Amerika	413	0,1	364	0,1
Azië ex Japan	4.132	1,4	712	0,3
Pacific	8.893	3,1	4.689	1,9
Overig	4.180	1,5	6.739	2,8
	287.950	100,0	249.302	100,0
Verdeling vastrentende waarden per soort:				
Staatsobligaties	121.774	42,3	128.597	51,6
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	125.665	43,6	80.142	32,1
Index linked bonds	1.480	0,5	2.456	1,0
Overige	39.031 ¹⁾	13,6	38.107 ¹⁾	15,3
	287.950	100,0	249.302	100,0

1) Dit betreft voornamelijk hypotheeken.

	2020		2019	
	€	%	€	%
Grote posten: Obligatiedebiteuren groter dan 2% van het balanstotaal:				
Staatsobligaties Duitsland	18.453	3,8	8.618	2,1
Staatsobligaties Nederland	9.068	1,9	36.183	8,8
Staatsobligaties Frankrijk	17.435	3,6	9.690	2,4
Staatsobligaties België	11.815	2,4	9.784	2,4
Bovengenoemde staatsobligaties betreffen alleen de directe beleggingen in staatsobligaties.				
Grote posten: Vastrentende beleggingsfondsen groter dan 2% van het balanstotaal:				
NN Sovereign Bond Fund	37.605	7,8	72.708	17,8
NN L Euro Sustainable Credit including Financials	52.269	10,8	50.676	12,4
NN Colateralized Bond Fund	0	0,0	25.030	6,1
ASR Hypothekenfonds NON-NHG	39.280	8,1	38.445	9,4
Netherland princ strip 0% 15/1/2042	28.141	5,8	0	0,0
Delta Lloyd Collateralized Bond Fund	25.438	5,3	0	0,0
NN L Liquid - EUR	31.376	6,5	0	0,0
NN L Liquid - Euribor 3M	22.486	4,7	0	0,0

	2020		2019	
	€	%	€	%
Derivaten				
Verdeling derivaten per soort:				
Valutaderivaten	1.664	3,9	219	0,8
Rentederivaten	41.324	96,1	25.590	99,2
	42.988	100,0	25.809	100,0

Er zijn in 2020 geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in premiebijdragende ondernemingen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. De buffer voor het strategisch actief beheer risico bedraagt 12.304 (3,3%).

Vastgesteld te Amsterdam, 17 juni 2021

Bestuur Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK:

Pieter van der Wal, voorzitter

Jan Voskuilen, vice-voorzitter

Pol de Jaeger, secretaris

Larissa Gabriëlse

Otto Hulst

Geert Jan Kremer

Overige gegevens

Statutaire resultaatbestemming

In de statuten is geen bepaling opgenomen over de resultaatbestemming. Het saldo van baten en lasten wordt gemuteerd in de reserves.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.887.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 94.350 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 17 juni 2021

drs. R. van der Meer AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord;
- Verslag van het Bestuur;
- Visitatiecommissie;
- Verantwoordingsorgaan;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 17 juni 2021

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.D.M. Plomp RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds van de KAS BANK

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controle-standaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.